



Diak

Jenni Hallikainen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK), Kirkon nuorisotyönohjaaja
Opinnäytetyö, 2018

**”KU KIRKKO AUTTAA IHMISIÄ, SE AUTTAA
MYÖS LUONTOA...”**

**Tutkimus rippikoululaisten ajatuksista ympäristöongelmista
sekä globaalista oikeudenmukaisuudesta**

TIIVISTELMÄ

Hallikainen Jenni

”Ku kirkko auttaa ihmisiä, se auttaa myös luontoa...” Tutkimus rippikouluikäisten ajatuksista ympäristöongelmista sekä globaalista oikeudenmukaisuudesta

66 sivua, 2 liitettä

Marraskuu, 2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutus ohjelma

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää mitä 15-vuotiaat ajattelevat ympäristöongelmista sekä globaalista oikeudenmukaisuudesta. Tavoitteena oli tuottaa ajankohtaista tutkimustietoa yhteistyökumppanille Espoon tuomiokirkkoseurakunnalle, minkä avulla he voivat kehittää erityisnuorisotyöntekijöiden vetämää Paranna maailmaa -ryhmää. Tutkimuksen tavoitteena oli myös haastaa nuoria pohtimaan omaa vastuutaan ympäristöstä sekä lähimmäisten auttamisesta. Tavoitteena oli myös tuoda heidän äänensä kuuluville ja antaa kokemus siitä, että heidän ajatuksiaan arvostetaan.

Tutkimus oli laadullinen tutkimus, jossa käytettiin aineistonkeruumenetelminä kyselylomaketta sekä ryhmähaastattelua. Kyselylomake toteutettiin Word Forms -alustalla, johon vastasi 18 nuorta. Kyselylomakkeen jälkeen oli ryhmähaastattelu, johon osallistui kahdeksan nuorta.

Opinnäytetyötä lähdettiin työstämään hankkimalla teorian tietoa opinnäytetyön keskeisistä käsitteistä. Tietoa hankittiin ympäristöongelmista, ympäristökasvatuksesta, globaalista oikeudenmukaisuudesta, ekoteologiasta sekä eri tutkimusmenetelmistä. Teorian pohjalta tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat: miten nuoret suhtautuvat ympäristöongelmiin sekä miten he ymmärtävät ympäristöongelmat, missä määrin nuori kokee pystyvänsä vaikuttamaan ympäristöongelmiin, miten nuoret kokevat globaalin oikeudenmukaisuuden ja ihmisten auttamisen, sekä mitä nuoret ajattelevat kristinuskon suhteesta luontoon.

Nuoret pitävät tärkeänä, että ympäristöongelmista puhutaan, mutta heistä ne ovat myös ahdistavia. He ymmärtävät mitä ongelmat ovat, ja mitä seurauksia niillä on jo heidän elinaikanaan. Nuoret haluaisivat tehdä enemmän ympäristöystävällisiä tekoja. Nuorten mielestä meidän kaikkien vastuulla on heikompien auttaminen, mutta arjen keskellä voi olla vaikeaa huomata avun tarvitsijaa. Nuoret ajattelevat, että kirkko auttaa samalla luontoa kun se auttaa ihmisiä. Kirkko voisi toimia nuorten mielestä vastavoimana nyky-yhteiskunnan kulutuskulttuurille.

Asiasanat: ympäristökasvatus, globaali oikeudenmukaisuus, nuorisotyö, kvalitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Hallikainen Jenni

“When church helps people it also helps nature...” A study on youth`s perception on environmental issues and global justice

66 pages, 2 appendices

November, 2018

Diaconia University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services (UAS), Christian Youth Work.

The aim of this study was to discover what 15- year-old youth think about environmental issues and global justice. The goal was to gain timely information for Espoo Lutheran Church for them to develop their youth work group called Make the World Better. The second goal was to challenge young people to think about their own responsibility on environment and helping one another. The focus was on get children`s voice heard and to let them know that that they are heard, and their thoughts are appreciated.

This study is qualitative research and the data was collected by using a questionnaire and a group interview. The questionnaire was sent in June with Word Forums-platform and there were 18 participants. The group interview was conducted in July 2018 and there were eight participants.

The theoretical framework includes environmental issues, environment education global justice and ecotheology. The research seeks to discover how youth concern environmental issues and how they understand them, how they think that they can affect them, and how youth experience global justice and helping others, and how they think Christianity affects and relates to nature.

According to the results, youth consider environmental issues important, but they also find them distressing. They understand what the problems are and what consequences there might be already in their lifetime. Youngsters would like to do more eco-friendly activities. Youth also state that it is everyone`s responsibility to help those who need aid, but it is sometimes hard to notice the needs. They think when the church lends a helping hand to the people at the same time, they help the nature. Youth see that church could be a counterforce to modern days consumerism.

Key words: environment education, global justice, youth work, qualitative research

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 YMPÄRISTÖONGELMAT	6
2.1 Ympäristöongelmien vaikutukset	6
2.2 Ilmastonmuutos.....	6
2.3 Ympäristöongelmien haittavaikutukset	7
3 YMPÄRISTÖKASVATUS	9
3.1 Luonto ja ympäristö	9
3.2 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitystä edistävä kasvatus.....	9
3.3 Ympäristökasvatus kirkon nuorisotyössä	11
3.4 Changemaker ja Vihreät riparit.....	12
4 GLOBAALI OIKEUDENMUKAISUUS	13
4.1 Köyhyys	13
4.2 Globaali vastuu	13
4.3 Oikeudenmukaisuus.....	14
4.4 Lähimmäisen rakkaus	15
5 EKOTEOLOGIA JA KIRKON ILMASTO-OHJELMA.....	17
5.1 Ekoteologia	17
5.2 Kirkon ilmasto-ohjelma	17
5.3 Kirkon Ilmasto-ohjelman teologiset ja eettiset perusteet.....	18
6 NUORISOTYÖ.....	20
6.1 Nuorisotyön kasvatus.....	20
6.2 Nuorten osallisuus.....	20
6.3 Yhteisöllinen oppiminen.....	21
7 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	23
7.1 Tutkimuksen tavoitteet	23
7.2 Tutkimuskysymykset	23
8 TUTKIMUSMENETELMÄT & AINEISTONKERUU	25
8.1 Prosessin kuvaus	25
8.2 Laadullinen tutkimus	25
8.3 Otantajoukko.....	26
8.4 Kyselylomake	27
8.5 Kyselylomakkeen laadinta.....	28
8.6 Ryhmähaastattelu.....	30
9 AINEISTON ANALYYSI.....	32
9.1 Litterointi	32
9.2 Analysointi.....	32
9.3 Sitaattien käyttö	33
10 TUTKIMUSTULOKSET	34
10.1 Ympäristöongelmat.....	34
10.2 Ihmisten auttaminen.....	37
10.3 Turvapaikkahakijat	38
10.4 Miten voimme vaikuttaa köyhissä maissa asuvien hyvinvointiin	40
10.5 Oma etu menee toisen avun tarpeen edelle.....	41
10.6 Kirkon suhde luontoon.....	42
10.7 Muut esille tulleet asiat	44
11 JOHTOPÄÄTÖKSET	45

11.1 Ympäristöasiat ovat tärkeitä, mutta ahdistavia	45
11.2 Heikompiosaisista huolehtiminen kuuluu kaikille.....	46
11.3 Luonnosta huolehtimalla huolehditaan myös ihmisistä.....	48
12 POHDINTA	50
12.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	50
12.2 Omia ajatuksia opinnäytetyön tuloksista	51
12.3 Oma ammatillinen kehittyminen	53
12.4 Tutkimuksen käyttö ja jatkotutkimus	54
LÄHTEET.....	56
LIITE 1. Kyselylomake.....	61
LIITE 2. Haastattelun runko	64

1 JOHDANTO

Eettinen vastuun ottaminen sisältää globaalin ja ekologisen näkökulman. Kristityillä on vastuu Jumalan luomasta maailmasta eli luomakunnasta. Luonto ja ihminen kuuluvat yhteen. Tämän ajatuksen taustalla on historia, moderni luonnontiede sekä Raamattu. Nuorisotyössä, etenkin rippikouluissa edistetään tämän yhteenkuuluvuuden löytymistä ja vahvistamista huolehtimalla kosketuksesta luontoon kokemuseräisesti. Jokaisen ihmisen valintoihin ja oikeuteen omaan hyvään elämään liittyvät suoraan kysymykset yhteisestä maailmasta sekä luonnon kantokyvyn rajallisuudesta. (Kirkkohalitus 2017, 42–43.)

Opinnäytetyössä tutkitaan Espoon tuomiokirkkoseurakunnan alueella asuvien rippikouluikässä olevien nuorten ajatuksia yhteiskunnassa pinnalla olevista ympäristö- ja globaalin oikeudenmukaisuuden kysymyksistä. Aihe on hyvin ajankohtainen, sillä nyky-yhteiskunta kuluttaa ympäristöä enemmän kuin olisi tarpeen. Tämän seurauksena ovat syntyneet ympäristöongelmat, jotka johtavat globaalin oikeudenmukaisuuden kysymyksiin siitä onko oikein, että köyhät maat kärsivät eniten ilmastonmuutoksesta länsimäisten kulutustottumusten vuoksi (Suomen YK-liitto. Ekologinen. Ilmastonmuutos). YK-liitto julkaisi 8.10.2018 hallitusten välisen ilmastopaneelin kokoaman ilmastoraportin, jossa on koottuna yhteen kaikki tieteelliset tutkimukset ilmaston lämpenemisestä 1,5 asteella. Sen tavoitteena on selvittää, mitä käytännössä tarkoittaa Pariisin ilmastosopimuksessa kirjattu 1,5 asteen tavoite maapallon ilmaston keskilämpötilan rajaamiseksi. (Koistinen 2018.)

Idea tutkimuksesta lähti Espoon tuomiokirkkoseurakunnan erityisnuorisotyöntekijöiden vetämästä uudesta Paranna maailmaa -ryhmästä, jonka tavoitteena on yhdessä toisten nuorten sekä ohjaajan kanssa keskustella ympäristöongelmista ja siitä, miten niihin voi vaikuttaa yksilötasolla, miten esimerkiksi ostoksia tehdessä voi ottaa huomioon tuotteiden eettisyyden. Toiminnalla halutaan tarjota nuorille positiivinen kanava tehdä asioita ilman stressiä ja ahdistusta. Ympäristöasioiden lisäksi ryhmä pyrkii tekemään hyvää vähävaraisten puolesta, esimerkiksi nuoret leipoivat nuortenillan yhteydessä diakoniatyön asiakkaille joululeivonnaisia. Ryhmä on jo olemassa oleva

ryhmä, joka tarvitsee kehittämistä. Tutkimus antaisi pohjan tällaiselle toiminnalle seurakunnan nuorisotyössä, toimisi ryhmän tukena ja inspiraationa.

Tavoitteena opinnäytetyössä on haastaa nuoria pohtimaan omaa vastuutaan ympäristöstään, lähimmäisistään ja vahvistaa nuoren kokemusta siitä, että hänen mielipiteitään arvostetaan. Työn tarkoituksena on myös tuoda nuorten ääni kuuluville. Tarkoituksena tutkimuksessa on tuottaa ajankohtaista tutkimustietoa Espoon tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyönohjaajille opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä: miten nuoret suhtautuvat ympäristöongelmiin ja miten he ne ymmärtävät, missä määrin nuori kokee pystyvänsä vaikuttamaan ympäristöongelmiin, miten nuoret kokevat globaalin oikeudenmukaisuuden ja ihmisten auttamisen, ja mitä nuoret ajattelevat kristinuskon suhteesta luontoon.

2 YMPÄRISTÖONGELMAT

2.1 Ympäristöongelmien vaikutukset

Olemme riippuvaisia luonnosta ja joka hetki olemme kosketuksissa siihen jotakin kautta. Ympäristöongelma syntyy aina inhimillisen arvottamisen kautta. Ongelmia luonnosta ilmenevistä muutoksista tulee vasta silloin, kun ihminen arvottaa ja tulkitsee ne haitallisiksi. Muutamme ympäristöä tahallisesti sekä tahattomasti. Ympäristöongelmat voivat olla helposti nähtävissä, ja joskus niiden olemassaoloa ei tiedosteta. Niillä on yleensä vaikutusta toinen toisiinsa. (Hakala & Välimäki 2003, 39–43.)

Väestönkasvulla on haitallista vaikutusta kehitysmaissa sekä myös länsimaissa. Liikakulutusta pidetään usein teollisuusmaiden paheena, vaikka kehitysmaissa kulutusmahdollisuuksia pidetään poliittisena tavoitteena tärkeämpänä kuin ympäristönsuojelua. Meluna tai säteilynä luontoon päästetty energia voi aiheuttaa muutoksia ekosysteemeissä. Vesistöjä rehevöittävät ravinnepäästöt ja happamoittavia yhdisteitä syntyy polttoprosesseissa. Tietyt ilmakehään päästetyt aineet pidättävät lämpöenergiaa ilmakehässä, josta seuraa ilmastonmuutos. Luonnon jokaisen järjestelmän sekä yksittäisen osan kestävyys on rajallinen, kun vaikutukset kasautuvat tapahtuu muutos, jota voidaan pitää negatiivisena muutoksena. (Hakala & Välimäki 2003, 6, 39–43.)

2.2 Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos on ihmisten toiminnalla aikaan saatu ilmiö, johon on vaikuttanut suuresti fossiilisten polttoaineiden käyttö, sademetsien hakkuut ja kotieläintuotanto. Niistä aiheutuvat päästöt (hiilidioksidi, metaani, typpioksiduuli ja fluorikaasut) lisäävät kasvihuonekaasujen määrää ilmakehässä, jotka aiheuttavat ilmaston lämpenemisen. Kasvihuonekaasut muodostavat ilmakehään paksuja kerroksia, jotka estävät aurinkon lämpösäteilyn takaisin pääsyn avaruuteen, jolloin lämpö jää maapallon ilmakehään muodostaen ilmaston lämpenemisen. (Euroopan komissio. Ilmastonmuutos ja ympäristö. Ilmastotoimet.)

Kaikki ihmiset eivät kuitenkaan tunnusta ilmastonmuutoksen olemassaoloa, esimerkiksi Yhdysvaltojen presidentti Donald Trump on kritisoinut paljon ilmastonmuutosta, ja kertonut Yhdysvaltojen vetäytyvät Pariisiin ilmastopimuksesta. Trumpin hallinnon raporttiluonnoksessa ilmastonmuutosta pidetään tosiasiana, mutta raportin johtopäätöksissä todetaan ilmaston lämpenemisen olevan vääjäämätöntä ja Yhdysvaltojen päästöjen olevan vain pieni osa kokonaisuutta, minkä vuoksi Yhdysvaltojen ei tarvitse kiristää ilmastotoimiaan ilmastokatastrofin välttämiseksi, näin perustelee Trump kantansa. (Hakala 2018.)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallituksen julkaisemassa ilmasto-ohjelmassa ”Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus” sanotaan, että ilmastonmuutoksen taustalla voidaan nähdä yleisesti myös ihmisen vääristynyt suhde luontoon, jonka seurauksena on syntynyt luonnon kannalta kohtuuton ja kestämaton kuluttamisen ihanne. Erityisesti huomio kiinnittyy tieteellis-teknisesti muotoutuneeseen länsimaiseen kulttuuriin, joka on myös levinnyt kaikkialle maapallolla. Länsimaiseen ajattelun muotoutumiseen on vaikuttanut vahvasti kristinuskon tuomat aatteet, minkä vuoksi keskusteluissa on väitetty kristinuskon suhtautumisen luontoon olevan negatiivinen. (Kirkkohallitus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus 2008.)

2.3 Ympäristöongelmien haittavaikutukset

Ympäristöongelmat vaikuttavat ihmiseen monista eri näkökulmista käsin. Vaikutukset koostuvat ekologisista, sosiaalisista, kulttuurisista sekä taloudellisista vaikutuksista. Kun ympäristöongelmilla on vaikutusta ihmisen terveyteen, puhutaan silloin ekologisista vaikutuksista. Ilmakehän lämpenemisellä on myönteisiä, että kielteisiä vaikutuksia terveyteen, ja näiden lisäksi on myös välillisiä vaikutuksia kuten esimerkiksi taudinaiheuttajien elinmahdollisuuksiin tai ravinnontuotannon edellytyksiin. (Hakala & Välimäki 2003, 44.)

Ympäristössä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa ihmiseen sosiaalisesti. Esimerkiksi lähimetsien hakkuut voivat haitata harrastusmahdollisuuksia, heikentää viihtyvyyttä sekä vähentää elämänhallinnan tunnetta. Vanhaa tai sairasta ihmistä voivat ilmansaasteet haitata paljon enemmän kuin nuorta ja tervettä. Taloudellinen asema,

terveys ja asuinpaikka vaikuttavat haittojen vakavuuteen ja kohdistumiseen. Syrjäytymiselle voi altistaa esimerkiksi ulkoilumahdollisuuksien menetys, jolloin ympäristöongelmat muuttavat ihmisen sosiaalista asemaa. (Hakala & Välimäki 2003, 44.)

Ympäristömuutoksien vaikutuksia tarkastellaan kulttuurisesta näkökulmasta silloin, kun muutokset uhkaavat ihmisille tärkeitä perinteitä. Tämä näkökulma on myös tärkeä, kun etsitään ratkaisuja ongelmiin, koska kulttuurimme ohjaamana arvotamme ilmiöt hyödyllisiksi tai haitallisiksi. Talouden näkökulma puolestaan hallitsee keskustelua yhteiskunnasta niin vahvasti, jonka vuoksi usein myös muitakin ympäristömuutosten vaikutuksien näkökulmia tarkastellaan rahassa. Luonnon taloudellisen arvon näkee selvimmin esimerkiksi silloin, kun luonnosta saadaan raaka-aineita markkinoille, sekä matkailussa että asuinalueiden arvostuksessa. (Hakala & Välimäki 2003, 44–45.)

3 YMPÄRISTÖKASVATUS

3.1 Luonto ja ympäristö

Kahnin ja Kellertin (2002) mukaan lapsuuden ja sosiaalisen ympäristön tuottamat kokemukset ovat vaikuttaneet siihen, miten ymmärrämme ympäristön ja luonnon käsitteinä (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 17). Arkikielessä näillä kahdella käsitteellä tarkoitetaan yleensä Suomelan ja Tanin (2004) mielestä kuitenkin monesti samaa asiaa.

Luontoa voi Ellioitin (2002) mukaan ymmärtää neljällä seuraavalla eri lähestymistavalla. Luonto voidaan kokea koskemattomaksi, villiksi ja kaukana olevaksi, ihmisen tekemä asia erotetaan luonnollisesta sekä luonnosta. Talous- ja luonnontieteissä, jossa luontoa lähestytään raaka-aineiden ja materiaalien, tutkimuksen ja luokittelun näkökulmasta käsin. Neljäs tapa ymmärtää luontoa on maapallon ekosysteemien ja elämän monimutkaisen kudoksen kautta, jossa kaikilla osilla on vaikutusta toisiinsa ja jotka ovat riippuvaisia toisistaan. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 17–18.)

Chawlan ja Cushingin (2007) mukaan ympäristö liitetään usein käsitteenä monenlaisiin yhteyksiin kuten esimerkiksi oppimisympäristöön, ympäristöongelmiin ja ympäristötietoisuuteen. Ympäristö voi olla henkilökohtainen, sosiaalinen, luonnontieteellinen tai yhteiskunnallinen. Omista ympäristökokemuksistamme sekä sosiaalisen ympäristömme tuottamista kokemuksista rakentuu henkilökohtainen ympäristösuhteemme. Jos ympäristöä tarkastellaan ilman henkilökohtaista suhdetta esimerkiksi luonnontieteen kautta, tuloksena voi olla välinpitämättömyys ympäristöä kohtaan tai vieraantuminen luonnosta. Tämän vuoksi ympäristökasvatuksen tärkein tavoite on ymmärtää ympäristön henkilökohtainen merkitys. (Parikka-Nihti 2014, 18.) Ympäristöllä voidaan tarkoittaa luonnonympäristöä tai ympäristöä, joka on nuorille tuttu ja arkinen paikka viettää aikaa. (Tani ym. 2007, 199.)

3.2 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys edistävä kasvatus

Ympäristö- ja kestävä kehitys edistävä kasvatus voidaan pitää lähes toistensa synonyymeinä. Ympäristökasvatus on yleensä toimintaa, jolla halutaan kasvattaa yksilön

ympäristötietoisuutta, -vastuullisuutta sekä -herkkyyttä. (Tani ym. 2007, 199.) Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran (2012) mukaan ympäristökasvatus on kasvatuksellista toimintaa, mikä tukee ihmisen elinikäistä oppimista siten, että yhteisöjen ja yksilöiden tiedot, arvot, toimintatavat ja taidot muuttuvat kestävä kehityksen mukaisiksi. Ympäristökasvatuksen tulisi antaa ihmisille mahdollisuudet oppia asioita, joita tarvitaan sosiaalisen ja fyysisen ympäristön tilan suojeluun sekä sen parantamisessa. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 20.)

Ympäristökasvatus on tiedekasvatusta, joka on ympäristöön liittyvän tiedon omaksumista, ongelman ratkaisutaitojen ja luovan ajattelun kehittämistä, ja tietoisuutta omasta riippuvuudesta ympäristöön. Se on myös herkkyyksikasvatusta, joka on ympäristöön kohdistuvan myötätunnon herättämistä havaintokyvyn ja aistien kehittämisen kautta. Herkkyyksikasvatusta voi olla myös arvokasvatus, jonka tavoitteisiin kuuluvat vastuullinen ja itsenäinen käyttäytyminen sekä kulttuurillisten arvojen pohtiminen ja arvottaminen. (Aarnio-Linnavuori 2010, 24–25.) Ympäristökasvatuksessa korostuvat yksilön henkilökohtaisen ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden lisääntymisen tavoitteet (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 21).

Kestävää kehitystä edistävä kasvatus voi Parikka-Nihtiin ja Suomelan (2014, 21–22) mukaan olla sellaista, jossa tavoitteena on saada kaikki ymmärtämään, että kaikkien käytöksellä ja toiminnalla on vaikutusta koko maapallon asuinkelpoisuuteen ja hyvinvointiin. Kestävän kehityksen kasvatus tuo perinteiseen ympäristökasvatukseen vahvemman osallistavan ja sosiaalisen että yhteiskunnallisen näkökulman.

Harju-Autin (2011) mukaan ympäristö- ja kestävä kehityksen kasvatuksen yleisenä tavoitteena on ihmisen kasvaminen ympäristötietoiseksi, mikä koostuu yksilön ympäristöön liittyvistä tiedoista ja taidoista, positiivisesta asenteesta sekä motivaatiosta toimia ympäristömyönteisesti. Ympäristömyönteiseen toimintaan vaikuttaa ihmisen uskomisiin vaikutusmahdollisuuksiin, itsetunto sekä yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden tunne sosiaalista yhteisöä ja ympäristöä kohtaan. Ympäristömyönteisyys voi olla myös kekseliäisyyttä tai luovuutta. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 22–23.)

Ympäristökasvattajan tärkeä rooli on mahdollistaa kokemuksia ja uusia näkökulmia nuorelle, ja luoda pohjaa eettiselle ajattelulle (Wahlström & Juusola 2017, 14). Tulevaisuuden ympäristökasvatuksen suuri haaste on lasten ja nuorten etäännyminen

luonnosta, jolloin arvoihin ja asenteisiin on vaikeaa vaikuttaa, koska ilman tunnesidonnaista suhdetta, tieto jää helposti tekojen ulkopuolelle (Wahlström & Juusola 2017, 13).

Ympäristökasvatuksella pyritään vaikuttamaan ihmisen eettiseen ajatteluun, eli voisi todeta karkeasti, että sen tavoitteena on luoda ekonisteja eli ihmisiä, jotka välittävät luonnosta ja haluavat suojella sitä. Ekonistinen ajattelutapa korostaa yksilön vaikuttamista arjen pienillä valinnoilla, kuten esimerkiksi kierrättämistä, jätteiden lajittelua, kävelyä, pyöräilyä, julkisen liikenteen hyödyntämistä, kotimaisten- ja Reilun Kaupan -tuotteiden suosimista tai kasvissyöntiä, suositaan vähän saastuttavia elintarvikkeita. (Pruuki 2009.)

3.3 Ympäristökasvatus kirkon nuorisotyössä

Kirkon uskolla, luomakunnan pyhyiden kokemisella ja maailmankansalaisena elämisellä on vahvat yhteydet ympäristökasvatukseen. Tänä päivänä seurakuntien ympäristökasvatus on kantaaottavaa ja tietoista toimintaa ympäristön puolesta. Seurakunta antaa maailmankatsomuksellisen perustan, mikä luo nuorisotyön toiminnallisuudella vahvan perustan. Seurakunta voi parhaimmillaan antaa sellaisia toimintatapoja nuorille, jotka ovat kiinnostuneita ja tietoisia ympäristöasioista, miten muuttaa maailmaa kristillisen uskon näkökulmasta, ja saattaa samanhenkisiä nuoria yhteen. (Törrönen & Riikonen 2010, 103–104.)

Ympäristökasvatus ei välttämättä vaadi Törrösen ja Riikosen (2010, 104) mielestä uuden toiminnan aloittamista, koska nuorisotyössä on heidän mukaansa kyse toimintakulttuurien ja traditioiden välittämisestä seuraaville sukupolville. Kuitenkin työntekijältä vaaditaan ehdottomasti vastuullista suhtautumista ympäristökysymyksiin jo olemassa olevassa toiminnassa, ja omaa perehtymistä ja innostusta ympäristöasioihin. Työntekijä voi toimia hyvänä ja luotettavana roolimallina omansa elämänsä kautta ottamalla huomioon ympäristöasiat arjessaan. Erityistä huomiota olisi myös hyvä kiinnittää seurakunnan alueen nuorten tyypilliseen ajanviettopaikkaan, koska sieltä voi nousta nuorille ajankohtainen ympäristökasvatuksen tema. (Törrönen & Riikonen 2010, 104.)

Ympäristökasvatus tarjoaa hyvän mahdollisuuden yhteistyöhön muiden nuorten kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Hiljentyminen kristillisen sanoman äärelle voi saada nuoren pohtimaan omia arvojaan ja paikkaansa maailmassa, minkä vuoksi sitä voidaan pitää osana ympäristökasvatusta. (Törrönen & Riikonen 2010, 105.)

3.4 Changemaker ja Vihreät riparit

Kirkon ympäristökasvatusta voidaan pitää moni-ilmeisenä ja moneen suuntaan kehittyvänä. 2000-luvulla syntyi Changemaker-verkosta, joka on Kirkon Ulkomaanavun yhteydessä toimiva nuorten ja nuorten aikuisten vaikuttamisverkosto. Sen tavoitteena on toimia oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Nuoret pääsevät pohtimaan ja vaikuttamaan muiden nuorten kanssa yhdessä kehityskysymyksiä, luomaan verkoston kampanjoita ja kehittämään omaa osaamistaan talouden, rauhan ja ympäristön teemoista. (Changemaker. Toimintamme.)

Vihreät riparit -hankkeen tavoitteena on kristillisen ympäristökasvatuksen ja ekoteologian vahvistaminen isostoiminnassa ja rippikoulussa. Nuorilähtöinen ja monipuolinen hengellinen elämä toteutuvat huomioiden ympäristön ja luonnon tarjoamat mahdollisuudet. Kasvattajan ja nuoren kokonaisvaltainen käsitys siitä, että ihminen on osa luomakuntaa, ja oma luontosuhde saavat vahvistusta. Kokemus- ja oppimisympäristöinä hyödynnetään luontoa ja ulkotiloja monipuolisesti. Rippikoululainen ymmärtää ympäristön hyvinvoinnin ja ihmisen toiminnan olevan yhteydessä toisiinsa. Materiaalinen maailmakuva ja omat kulutustottumukset kyseenalaistetaan. (Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Rippikoulu. Vihreät riparit.)

Rippikoulusta voidaan käyttää nimitystä vihreä rippikoulu silloin, kun nuoret laativat 10 ympäristöpelisääntöä, ympäristöteema on vahvasti läsnä leiriin ohjelmassa, vietetään yksi kasvisruokapäivä, nuoret pääsevät luomakunnan antimia hyödyntäen toteuttamaan hartauselämää, aikaa vietetään luonnossa, henkilökunnan toiminta on ympäristövastuullista sekä silloin, kun tuotteiden, palveluiden ja yhteistyökumppaneiden valinnassa otetaan huomioon ympäristövastuullisuus. (Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Rippikoulu. Vihreät riparit.)

4 GLOBAALI OIKEUDENMUKAISUUS

4.1 Köyhyys

Maailmassa on paljon ongelmia, minkä johdosta on alettu tutkia globaalia oikeudenmukaisuutta. Useimmat ongelmat ovat suoraan yhteydessä toisiinsa, kuten köyhyys, sota, siirtolaisuus, taloudellinen riisto, ympäristöongelmat ja kulttuuriset konfliktit. Köyhyyttä voidaan pitää suurimpana syynä ihmisoikeuksien loukkauksiin. Köyhyys tulee historiallisista vääryyksistä, erilaisista kansallisista ja kansainvälisistä poliittisista rakenteista sekä luonnonvarojen vastuuttomasta hyödyntämisestä. Se näkyy ravinnon, puhtaan juomaveden, hygienian, terveydenhuollon, turvallisuuden, koulutuksen ja siedettävän palkkatyön puutteena sekä ihmisten kurjissa asuinolosuhteissa. (Peda.net. Tohmajärven lukio. Globaali oikeudenmukaisuus ja köyhyys.)

4.2 Globaali vastuu

Aeschliman kuvailee artikkelissaan (2008, 97) sitä, miten ympäristöstä huolehtiminen on suorassa yhteydessä köyhistä välittämiseen. Kun ihminen joka päiväisissä valinnoissaan ottaa huomioon sademetsät, vesistöt ja kierrättää, eikä osta sellaisia tuotteita, minkä alkuperästä hänellä ei ole tietoa, silloin huolehdimme Jumalan luomakunnasta ja samalla palvelemme köyhiä. Huolehtiminen ympäristön hyvinvoinnista on taistelua globaalia köyhyyttä vastaan. Tärkeimpiä asioita globaalissa vastuullisuudessa on vuorovaikutteinen päätöksenteko, joka lähtee ihmisen omasta kokemuksesta yhteisöllisyydestä, kuulumisesta yhteisöön sekä erilaisuuden hyväksymisestä (Aarnio-Linna-vuori 2010, 22).

Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä. (Suomen Yhdistyneet kansakunnat-liitto. Ihmisoikeuksien julistus.)

Ihmisoikeudet antavat meille pohjan, mitä vasten me voimme tarkastella omaa ja muiden kulttuuria, ja mihin me voimme vertailla arvojamme. Kulttuurien välistä tasa-arvoista vuoropuhelua tarvitaan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, mikä myös on keskeistä globaalissa vastuullisuudessa. Vastuullisuuden tunnon kehittymiselle on

tärkeää, että ihminen kokee voivansa osallistua itse päätöksentekoon. (Rohweder 2008, 103.)

Wallin (2008, 170) mukaan globaalin vastuun ottaminen on solidaarisuuden ja suvaitsevaisuuden rinnalla myös maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden edistämistä. Wallin korostaa myös, että koulutuksella ja kulttuurien välisellä vuoropuhelulla on suuri merkitys tasavertaisuuden ja ihmisoikeuksien liittyvän tiedon jakamisen rinnalla, jotka edistävät lisäksi myös empatiaan ja suvaitsevaisuuteen liittyviä arvoja. Meidän tulisi auttaa nuoria tuntemaan itsensä ja auttaa heitä kehittämään tunneälyä, jonka avulla ihminen käyttää tunteitaan ja ajatuksiaan siten, että ne ovat yhteydessä järkeen, että sydämeen. Tämä auttaa tekemään viisaita päätöksiä sekä kohtelemaan vastuullisemmin lähimmäisiään. Vastuunottaminen edellyttää kunnioitusta ja ymmärtämistä ihmisen ja elämän koko laajuudelta. (Walli 2008, 171.)

Kristinuskon lähimmäisenrakkauden periaatteessa Jeesus kehottaa kantamaan maailman köyhimmistä huolta, joiden elämää ilmastonmuutos hankaloittaa. Meidän tulisi pyrkiä oikeudenmukaisuuteen ja kohtuullisuuteen. (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.)

4.3 Oikeudenmukaisuus

Oikeudenmukaisuus tarkoittaa yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, tasapuolisuutta sekä kaikkien osapuolten huomioon ottamista päätöksen teossa (Ahola-Launonen 2018, 287). Oikeudenmukaisuutta koskevia kysymyksiä voidaan pohtia Scanlonin yleisen moraaliteorian avulla (2012, 231), koska Scanlonin mukaan oikeudenmukaisuus on osa moraalialia. Oikeudenmukaisuusperiaatteita voidaan perustella sellaisten pohdintojen avulla, joissa pyritään asettumaan sellaisen yksilön asemaan, jota asia erityisesti koskettaa joko haitallisesti tai etuna, ja arvioida oikeudenmukaisuuden toteutumista tästä näkökulmasta. Oikeudenmukaisuuden mittarina voidaan puolestaan käyttää hyvinvointia, sillä hyvinvointia pidetään arvokkaana sekä tavoiteltava päämääränä, jota voidaan pitää itseisarvona. (Herne 2012, 55–57.)

Erilaiset oletukset eri ihmisryhmistä vaikuttavat yhteiskuntajärjestykseen sekä oikeudenmukaisuuskäsityksiin. Kuuluminen ”normaalin” ulkopuolelle saa aikaan tilanteita,

joissa ihmisen täytyy tehdä enemmän työtä, jotta saavuttaa saman, jota muut voivat pitää itsestään selvyytenä. Yhteiskunta on suunniteltu sellaisille ihmisille, jotka ovat psyykkisesti, kognitiivisesti sekä fyysisesti ”normaaleja” ihmisiä. Esimerkiksi maahanmuuttajat eivät välttämättä tiedä kulttuurisia tapoja, jonka seurauksena syntyy helposti väärinymmärryksiä. Oletukset ihmisten ja ihmisryhmien olemuksesta muodostuvat opituista arvomaailmoista sekä ennakkoluuloista, jotka muokkaavat sitä, mitä pidetään oikeudenmukaisena. (Ahola-Launonen 2018, 288–290.)

Rikkaat maat ovat rikastuneet käyttämällä hyväksi köyhien maiden resursseja. Tämän perusteella rikkaita maita pidetään velvollisina auttamaan köyhiä maita. Tällainen ajattelu on ristiriitaista, sillä esimerkiksi Suomi ei ole koskaan ollut siirtomaavalta, mutta on silti hyötynyt siirtomaavaltojen kaupankäynnistä. Ei voida suoraan sanoa, että nykyinen sukupolvi on vastuussa suoraan edellisten sukupolvien vastuutta jättämisestä. Monet ihmiset pitävät epäoikeudenmukaisena tilannetta, jossa pieni osa maailman väestöstä nauttii aineellisesta rikkaudesta, kun taas suurelta osalta puuttuu perusedellytykset kohtuullisesta elintasosta (Herne 2012, 22.)

4.4 Lähimmäisen rakkaus

Raamatussa kristilliseen lähimmäisenrakkauteen rohkaisee kultainen sääntö, jossa Jeesus kehottaa ihmisiä tekemään toisille ihmisille kaiken sen, minkä ihminen haluaisi muiden ihmisten tekevän itselleen. (Suomen ev.lut.kirkko. Kultainen sääntö.) Jokaiselle ihmisellä on vastuu olla lähimmäinen toiselle, mutta yhtä aikaa on oikeus olla haavoittuvainen ja tarvita rakkautta muilta ihmisiltä. Nämä molemmat puolet kuuluvat ihmisyyteen, olla auttaja ja avun tarvitsija. Kristinuskon sanoma konkretisoituu parhaiten nuorisotyössä kannustamalla ja ohjaamalla nuoria pohtimaan apua tarvitsevia ihmisiä omassa lähiympäristössään, kotimaassaan sekä toisella puolella maapalloa asuvia, ja löytämään konkreettisia keinoja heidän auttamiseksi. (Kirkkohallitus 2017, 42.)

Kristilliseen rakkauteen perustuvaa palvelua on diakonia, joka on jokapäiväistä sekä arkista elämäntapaa että asennetta. Diakonia palvelee siten, että se etsii yhteistä hyvää. Yhteiseen hyvään kuuluu, ettei ihminen pidä itse saamaa hyvää pelkästään omanaan vaan jakaa sitä muiden osaksi. Diakoniseen viisauteen kuuluu ajatus, että kaikkea

hyvää pidetään Jumalalle kuuluvana, sekä ajatellaan, että kaikki hyvä tulee Häneltä, minkä vuoksi omaksi osaksi saatu hyvä tulisi ohjata niille, jotka sitä eniten tarvitsevat. (Raunio 2007, 221.)

Jokainen ihminen voi lohduttaa sekä auttaa toisia, ottaa vastuuta ja kantaa taakkoja omien kykyjen sekä tilanteensa mukaan. Tällaisen pitäisi kuulua jokaisen kotiin, kodista naapuriavuksi sekä aina muuksi vastuun ottamiseksi kunkin omassa elinpiirissään. Diakonia on rakkauden ja uskon rajapintaa. Esimerkiksi rippikouluissa painotetaan rukouselämään perustuvaa diakonista elämäntapaa, konkreettisia hyviä tekoja ja ystävällistä suhdetta toisiin ihmisiin. Nuorten myötätunnontaitoja sekä myötätunnosta toimintaa tulee aktiivisesti edistää ja tukea. Myötätunto on asettumista toisen ihmisen asemaan, josta myös Raamatussa Jeesus antaa esimerkin omalla elämäntavallaan. Myötätunto ja asettuminen toisen ihmisen asemaan asettumisen kautta ihmiselle syntyy halu edistää hyvän elämän toteutumista niin lähellä kuin kaukanakin. (Kirkkohallitus 2017, 41–42.)

5 EKOTEOLOGIA JA KIRKON ILMASTO-OHJELMA

5.1 Ekoteologia

Ekoteologia tutkii Raamattua ja uskonnollisia käsitteitä ekologisesta näkökulmasta, luomisuskoa ja ihmisen suhdetta luontoon (Veikkola 2007, 38–39). Pihkalan (2014, 234) mukaan ekoteologia pyrkii argumentoimaan sitä, miksi luonnonsuojelu on kristillisesti tärkeää, se korostaa luonnon oikeuksia ja sen arvoa. Ihminen on sidoksissa muuhun luontoon. Jumala on antanut Raamatussa ihmiselle käskyn viljellä ja varjella maata. Nykypäivänä ihmisen tulisi keskittyä erityisesti varjelemistehtävään, luomakunnan ”tilanhoitajana”. (Kainulainen 2007, 14.)

Luterilainen ekoteologia korostaa maallisten asioiden hengellistä luonnetta, mikä johtaa aineellisen todellisuuden, luonnon erityisasemaan. Sakramenttiteologia luterilaisessa kirkossa on luonnon merkitystä korostavaa. Vesi, leipä ja viini esiintyvät olennaisena osana sakramenteissa: kasteessa ja ehtoollisessa luonnonelementteinä. Ihmisen käsillä tehtäviin töihin ja ylistykseen yhdistyvät myös luonnonantimet, joiden taustalla on luomakunnan Jumala, Luojana, Pyhittäjänä sekä Pelastajana. (Pihkala 2011.)

5.2 Kirkon ilmasto-ohjelma

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on laatinut vuonna 2008 oman ilmasto-ohjelman: Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus. Ilmasto-ohjelma antaa suosituksia sekä haastaa kirkon keskushallinnon, seurakunnat sekä kristityt pohtimaan, miten omaa elämäntapaansa voisi muuttaa ilmastoystävälliseen toimintaan. Ilmasto-ohjelmaan ollaan koottu teologisia ja eettisiä perusteluita sille, miksi ilmastonmuutokseen on puututtava.

Nimessä oleva kiitollisuus kuvastaa ihmisen kiitollisuutta Jumalan antamia lahjoja kohtaan, mikä saa toimimaan ja kunnioittamaan toiminnassaan luonnon monimuotoisuutta. Kunnioitus tarkoittaa sitä, että ihminen kokee olevansa Jumalan luoma, eli on itse osa luomakuntaa. Tämä saa ihmisen käyttäytymään vastuullisemmin luontoa kohtaan, koska ihminen ei halua toiminnallaan tuhota Jumalan luomakuntaa. Kristillinen sanoma korostaa Jumalan lahjoja, kuten esimerkiksi rakkaat ihmiset ja luomakunnan

rikkaudet antavat meille elämän ilon, ja lahjojen vuoksi kristityn tulisi etsiä kohtuullisuutta vaurauden tavoittelussa, johon sana kohtuullisuus otsikossakin viittaa. (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.)

Ilmasto-ohjelman mukaan ympäristöongelmat kertovat siitä, että ihminen on laiminlyönyt vastuutaan luomakunnan ”tilanhoitajana”. Jumala loi Raamatun mukaan ihmisen omaksi kuvakseen eli ihminen on luotu elämään Jumalaan yhteydessä ja pitämään huolta muista luoduista. Vaikka Raamatun luomiskertomuksessa kerrotaan ihmisen vallasta hallita muita luotuja ja luontoa, tämä ei kuitenkaan anna ihmisille oikeutta luonnon riistämiseen vaan kehottaa meitä kaikkia hallitsemaan hienovaraisesti ja viisaasti kuten rakkaudessaan lahjoittava Jumala. (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.)

5.3 Kirkon Ilmasto-ohjelman teologiset ja eettiset perusteet

Kristillinen käsitys todellisuudesta on jumalakeskeinen. Ympäristökysymyksissä tarkastellaan ihmisen suhdetta luontoon ja Jumalaan. Kristillinen elämäntapa ja usko ovat riippuvaisia toisistaan. Perinteinen kristillinen Jumalakäsitys kolminaisuudesta, Isä, Poika ja Pyhä Henki on ekologisesti rikas. Jumala eli Luoja on kaikessa luodussa läsnä elämää antaen ja ylläpitäen, elämä on riippuvainen Jumalasta. Luomakunta on kunnioituksen arvoinen sekä pyhä, koska Pyhän Jumalan läsnäolon paikka on luomakunta. (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.)

Jeesus toi ihmisille pelastuksen ottamalla taakakseen ihmisten synnit ja kuolemalla heidän puolestaan, jotta ihmiset saisivat osakseen Jumalan armon, jonka varassa ihminen pystyy kohtaamaan suuria haasteita ja muuttamaan elämänsä enemmän Jumalan mieleiseksi. Keskeinen Jeesuksen opetus on lähimmäisenrakkaus, joka kehottaa ottamaan vastuuta köyhistä, joiden elämään ilmastonmuutoksella on vaikutusta. Jeesus opettaa oikeudenmukaisuuteen ja kohtuullisuuteen. (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.)

Pyhä Henki yhdistää kristityt toisiinsa ja luomakuntaan. Se on eläväksi tekevä Henki, joka auttaa ihmistä tunnistamaan ja näkemään Jumalan Luojana ja Pelastajana antamat lahjat, jotka ylläpitävät elämää. Hän ohjaa ihmistä hyödyntämään näitä lahjoja oikein, jotta ihminen osaisi pitää huolta kaikista luoduista. (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.)

Kirkon ilmasto-ohjelmassa rohkaistaan seurakuntia uudistumaan hengellisesti ympäristöuhkien edessä ja toteuttamaan käytännön ratkaisuisissa ekologista vastuuta. Luterilainen kirkko on suomalaisessa yhteiskunnassa suuri arvovaikuttaja, kenen tulee nostaa köyhimpien ihmisten ääni ja ympäristöuhat esille yhteistyössä muiden uskonnon edustajien kanssa. Tässä tehtävässä tulee huomioida tutkimukselliset faktatiedot. (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.)

Kristittyjä kehoitetaan ilmasto-ohjelmassa rukoilemaan ja hiljentyään, koska se antaa voimaa ja suuntaa elämäntavan muutokselle. Luonnosta ja sen ihmeistä nauttimiseen kannustetaan kaikkia ihmisiä. Lepopäivän pyhittämiseksi rohkaistaan keksimään jotain sellaista tekemistä, joka ei liity kuluttamiseen vaan enemmänkin jotain sellaista, jossa voitaisiin puolestaan nauttia Luojan luomistyöstä, kuten esimerkiksi lähtemällä metsäretkelle. Lopuksi ilmasto-ohjelmassa ihmisiä kannustetaan olemaan aktiivisia ympäristöasioissa, vaikuttamaan niihin seurakunnassa, paikkakunnalla ja politiikassa, etenkin vaikuttamaan oman kansanedustajan mielipiteisiin. (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.)

6 NUORISOTYÖ

6.1 Nuorisotyön kasvatus

Nuorisotyö on nuorten vapaaehtoiseen osallistumiseen sekä tarpeisiin pohjautuvaa ohjattua sekä yhteisöllistä toimintaa. Sen tarkoituksena on auttaa nuoria osallistumaan yhteiskuntaan ja tarjota persoonallisuuden, kulttuurin ja yhteiskunnan kehittämiseksi perustuvia oppimismahdollisuuksia. (Nieminen 2007, 43.)

Nuorisotyö on moniulotteista ja -arvoista, ettei sitä voi yhdistää mihinkään yksittäiseen maailmanparannusohjelman palvelukseen, mutta oikein katsottuna nuorisotyö toimii yhteiskunnallisen ja inhimillisen välinpitämättömyyden vastavoimana. Nuorille annetaan mahdollisuus toimia, kulkea ja elää nuorisotyön monialaisilla kentillä. Toiminnasta nuorelle karttuu kokemusta siitä, mikä vaikuttaa nuoren arvostukseen, ymmärrykseen, tietoihin, taitoihin ja tulevaan toimintaan. (Nieminen 2007, 21.)

Nuoristustyönkasvatuksen tehtävänä on Kiilakosken (2007, 72) mukaan lisätä nuoren tuntemusta ympäristöstään siten, että nuori pystyy tarkastelemaan ympäröivää maailmaa kriittisesti ja arvioimaan sen vaikutusta omaan itseensä. Sen tavoitteena on siis kulttuurisen ja sosiaalisen aseman tiedostaminen, jonka yhtenä edellytyksenä on analysoida yhdessä muiden kanssa omaa elämisaailmaa, mikä on edellytys aktiiviselle toimimiselle. Nuoria tulisi rohkaista toimimaan passiivisuuden sijasta. Nuoren oman maailman pohtimisessa on hyvä lähteä liikkeelle asioista, jotka tulevat nuoren arkitodellisuudesta, siitä maailmankuvasta, jossa nuoret elävät ja kokevat. Se voi olla kriittistä keskustelua, yhteistä toimintaa tai luovaa työskentelyä. (Kiilakoski 20017, 72–73.)

6.2 Nuorten osallisuus

Osallisuus on vaikuttamista ja toimimista, olemista ja joukkoon kuulumista. Osallisuus pohjautuu siihen, miten nuori voi olla itse mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa toimintaa. Voidaan ajatella, että jokaisella nuorella on jotain annettavaa. Tällainen osallisuus on kasvun ja kehityksen perusedellytys. Olemaan ja elämään

opitaan yhdessä osallistumisen kautta. Osallisuus on kokemusta siitä, että nuori saa itse oman roolinsa, sekä toiveensa että tarpeensa määrittää. (Kirkkohallitus 2017, 22.)

Osallisuudessa on keskeistä yksilön oma kokemus ja yhteisön vuorovaikutus. Nuorella on oltava kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa asioihin sekä tunne, että häntä arvostetaan. Kasvatuksen tulisi olla demokraattisesta niin, että se ei ole vain sanelua vaan yhteistyötä, johon nuori itse pystyy vaikuttamaan. Nuoren äänelle on annettava mahdollisuus kuulua, ja sitä kautta antaa sille merkitys myös teoille. (Kiilakoski 2007, 73.)

Nuoria on hyvä kannustaa pohtimaan omia tarpeitaan, toiveitaan ja ilmaisemaan niitä. Osallisuuden kokemusta voidaan aktiivisesti vahvistaa kysymällä ja kuuntelemalla nuorten omia kokemuksia ja ajatuksia, sekä ottamalla ne todesta. Osallisuus on tekemisen ohella myös vastaanottamista ja olemista. Se on nuorelle vapautta valita itse. Tämä mahdollistaa sen, että kaikenlaisilla nuorilla on samanlainen mahdollisuus osallistua toimintaan. (Kirkkohallitus 2017, 22–24.)

6.3 Yhteisöllinen oppiminen

Oppiminen on aktiivista ja vuorovaikutuksellista toimintaa, mikä on ihmisen kokonaisvaltaista ja elinikäistä kasvamista, yhteisön hyvän elämän rakentamista. Sitä tulee tarkastella nuoren aiempien kokemusten, taitojen ja tietojen kautta. Yhteisöllinen oppiminen on yhdessä tutkimista ja ymmärtämistä käsiteltäviin asioihin dialogisen keskustelun avulla. Uutta tietoa rakennetaan yhdessä. Kun yhdessä keskustellaan, silloin jokainen voi osallistua aktiivisesti, keskustellen tai vain kuuntelemalla. Tällöin nuoret voivat oppia toistensa tiedoista, kokemuksista ja taidoista. Kaikkien osallisuus, yhteinen vastuu ja yhteisen ajattelun näkyväksi tuleminen on yhteisen prosessin edellytys. (Kirkkohallitus 2017, 26.)

Kun nuori kokee yhteenkuuluvuuden tunnetta muiden kanssa, tuntee päättävänsä ja puhuvansa omasta puolesta, silloin oppimisen motivaatio vahvistuu ja viriää. Tunne kehitymisestä ja tiedon hyödyntämisestä vahvistaa myöskin motivaatiota. Nuoren tunteet ja arvostukset ohjaajat oppimista. Kun uusi asia pystytään yhdistämään aiempiin käsityksiin ja ymmärrykseen, silloin opittavasta asiasta ymmärrys syventyy entisestään. (Kirkkohallitus 2017, 27–28.) Nuoruus on muovaavaa ihmisen kehityksen

vaihetta, jolloin arvot ja asenteet ankkuroituvat ideologioiksi, jotka säilyvät loppuelämän muuttumattomina (Nieminen & Honkatukia 2007, 39).

7 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

7.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä ajankohtaista tietoa siitä, mitä nuoret ajattelevat ympäristöasioista ja globaalista oikeudenmukaisuudesta, sekä saada näkökulmaa, mikä on nuorten mielestä kirkon vastuu luonnosta huolehtimisesta. Tutkimus haastoi nuoret pohtimaan, mikä voisi olla heidän vastuunsa huolehtia luonnosta sekä muista ihmisistä.

Tutkimuksen teema on hyvin ajankohtainen, jonka vuoksi tällaista opinnäytetyötä haluttiin lähteä työstämään. Koska tämän opinnäytetyön aihe on paljon esillä mediassa, lehdissä sekä sosiaalisessa mediassa, on myös silloin näistä tärkeää puhua ääneen. Kyselylomake haastoi nuoret pohtimaan itse, ja ryhmähaastattelu antoi mahdollisuuden nuorten ajatusten kuulemiselle laajemminkin, sekä siinä tilanteessa he kuulivat myös toistensa mielipiteitä. Opinnäytetyössä haluttiin tuoda nuorten ääni kuuluville, arvostaa heidän ajatuksiaan ja herättää uusia näkökulmia.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa ajankohtaista tutkimustietoa nuorten ajatuksista, joita voidaan hyödyntää jo olemassa olevaan Paranna maailmaa -ryhmän toiminnan kehittämisessä. Siinä selvitetään muun muassa kiinnostaako nuoria aihe yleensäkin, kokevatko he sen tärkeäksi ja millä tavoin he itse edistävät esimerkiksi oikeudenmukaisuuden toteutumista paikallistasolla, että maailmanlaajuisesti.

7.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuspainotteisessa kehittämistyössä tutkimuskysymykset muotoutuivat käytännön kysymyksistä ja ongelmista, jotka antoivat suunnan tiedontuotannolle. Tutkimustietoa tuotettiin käytännön toimintaympäristöistä, ja tutkimukselliset menetelmät toimivat siinä apuna. Kehittämistoiminta asetti tutkimukselle rajat. Aineistonkeruumenetelmiä apuna käyttäen saatiin tutkimustuloksia, joista tehtiin sellaisia johtopäätelmiä, jotka ovat Paranna maailmaa -ryhmän toiminnan kehittämisen kannalta olennaisia. Tutkimustuloksien johtopäätelmät kirjoitettiin sellaiseen muotoon, josta niitä on

helppo arvioida yleisen merkityksen kannalta ja selittää toiminnan vaikuttavuutta laajemmallekin keskustelulle. (Toikko & Rantanen 2009, 22.) Siihen, miksi tutkitaan liittyy aina halu saada ymmärrys ilmiöstä ja halu saada aikaiseksi muutos parempaan. Tutkimus tuottaa tietoa päätöksenteon ja ymmärryksen tueksi. (Kananen 2014, 20.)

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset muotoutuivat yhteistyökumppanin toiveiden ja teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Opinnäytetyön idea lähti yhteistyökumppanin ehdotuksesta, jolloin tutkimuksen teema rajattiin vastaamaan heidän tarpeisiinsa, eli globaaliin oikeudenmukaisuuteen ja ympäristöongelmiin. Nämä kaksi teemaa sopivat hyvin yhteen, sillä Aeschlimanin (2008, 97) mukaan ympäristöstä huolehtiminen on suorassa yhteydessä köyhistä välittämiseen. Kirkon suhde luontoon -näkökulman valintaan vaikutti suuresti se, että länsimaisen ajattelun muotoutumiseen on vaikuttanut kirkon tuomat aatteet, minkä vuoksi keskusteluissa on väitetty kirkon suhtautumisen luontoon olevan negatiivinen (Kirkkohallitus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus 2008). Kirkon diakoniatyö tekee vähävaraisten ihmisten eteen huikean hienoa työtä, se edistää oikeudenmukaisuutta sekä paikallistasolla että maailman laajuisesti. Paikallistason näkökulma haluttiin ottaa mukaan tutkimukseen, koska on vaikeaa ymmärtää ongelmia kaukana, jos niitä ei pysty tunnistamaan ensin lähellä. Suomessa on paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat apua. Paranna maailmaa -ryhmä haluaa auttaa lähellä sekä kaukana olevia ihmisiä, ja tehdä tekoja heidän kaikkien hyväksi. Paranna maailmaa -ryhmän toiminta on seurakunnan järjestämää toimintaa, ja se toimii tämän opinnäytetyön yhteistyökumppanina.

Opinnäytetyön teoria antoi hyvän perustan kyselylomakkeen ja ryhmähaastattelun suunnittelulle ja toteuttamiselle. Kysymykset ovat suoraan muotoiltu teorian pohjalta. Se tuo luotettavuutta tutkimukselle, koska siten voidaan varmistaa, että aineistonkeruussa on otettu huomioon oikeanlaisia asioita. Teoria toimi myös rajauksena tutkimuksen laajuudelle.

Tutkimuskysymykset olivat:

1. miten nuoret suhtautuvat ympäristöongelmiin, ja miten he ne ymmärtävät
2. missä määrin nuori kokee pystyvänsä vaikuttamaan ympäristöongelmiin
3. miten nuoret kokevat globaalin oikeudenmukaisuuden ja ihmisten auttamisen
4. mitä nuoret ajattelevat kristinuskon suhteesta luontoon

8 TUTKIMUSMENETELMÄT & AINEISTONKERUU

8.1 Prosessin kuvaus

Opinnäytetyöprosessi alkoi jouluna 2017 kun idea hyväksyttiin opinnäytetyöseminaarissa. Sen jälkeen alkoi teoriaosuuden kirjoittaminen, tutkimuskysymysten laatiminen sekä sopivan menetelmän etsiminen, jolla saataisiin vastaukset tutkimuskysymyksiin. Kyselylomakkeen (liite 1) kysymykset laadittiin teoriaan perustuen, ja ryhmähaastattelurunko (liite 2) muodostui kyselylomakkeen pohjalta, joka muuttui hieman kyselyssä saatujen vastausten perusteella.

Aiheen teoriaan ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin perehtyessä alkoi muotoutua käsitys siitä, että kyselylomakkeen ja teemahaastattelun yhdistelmä olisi hyvä vaihtoehto saada vastauksia tutkimuskysymyksiin. Kysely- ja haastattelututkimuksia voidaan käyttää siten, että ne täydentävät toisiaan. Aluksi kyselylomakkeen avulla saatiin käsitystä siitä, miten mielipiteet jakautuvat karkeasti ottaen ja haastattelulla syvennyttiin kyselyssä ilmenneisiin näkökulmiin tarkemmin. (Kyttä.)

Tutkimussuunnitelma hyväksyttiin keväällä 2018, jonka jälkeen haettiin tutkimuslupa opinnäytetyölle Espoon tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherralta Antti Kujanpäältä kesäkuussa 2018. Luvan saannin jälkeen alkoi aineistonkeruu.

8.2 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyössä päädyttiin laadulliseen tutkimukseen, koska se pyrkii ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä, eli selvittämään, mistä ilmiössä on kysymys. Laadullista tutkimusta käytetään yleensä silloin, kun halutaan saada syvälinen näkemys aiheeseen, luoda uusia teorioita ja hypoteeseja, ja kun halutaan hyvä kuvaus ilmiöstä. Laadullinen tutkimus voi olla mitä tahansa tutkimusta, mikä pyrkii niin sanottuihin löydöksiin ilman tilastollisia menetelmiä. Laadullinen tutkimus selittää sanoin ja lausein eikä se pyri yleistämään. Sen tavoitteena on ymmärtää, kuvata ja antaa tulkinta. (Kananen 2014, 18–20.) Laadullisen tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet vastasivat hyvin sitä,

mitä tällä opinnäytetyön tutkimuksella haluttiin selvittää, ja siksi tässä käytettiin laadulliselle tutkimukselle ominaisia tutkimusmenetelmiä.

8.3 Otantajoukko

Lomaketutkimukselle ominaista on tutkimustulosten yleistämisoongelma, joka voidaan tehdä käyttämällä aineiston valinnassa satunnaisotantaa. Tutkija määrittelee joukon perusjoukon, johon tulosten tulee päteä. (Alasuutari 2011.) Otannan avulla pyritään saamaan laajasta perusjoukosta pienoismalli, joka edustaa oikeassa suhteessa ryhmän erilaisia jäseniä. Tämän vuoksi tulee tarkoin pohtia tekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon otantavaiheessa. Otantamenetelmiä on useita, mutta tärkeintä niissä kaikissa on satunnaisuus, eli kaikilla yksilöillä on samanlainen mahdollisuus tulla valituksi kohderyhmään samalla todennäköisyydellä. Otoksen koko on yleensä perusjoukon määrästä alle 20 prosenttia, mutta isoissa perusjoukoissa koko voi jäädä alle yhden prosentin. (Valli 2015.) Espoon tuomiokirkkoseurakunnalla on noin 30 rippileiriä vuodessa, mikä tarkoittaa noin 200 rippikouluikäistä nuorta. Tutkimukseen osallistujia oli yhteensä 25, joka on noin kahdeksan prosenttia koko Espoon tuomiokirkkoalueen rippikoululaisista.

Otantajoukoksi valikoitui rippikoululeirit, joissa Hallikainen työskenteli kausityöntekijänä. Otantajoukko valikoitui ryväotannalla, jossa hyödynnetään jo olemassa olevia ryhmiä, jolloin aineistonkeruu on nopeampaa, koska samalla kertaa tavoitetaan monta henkilöä yhtä aikaa (Valli 2015). Ryväotantaa hyödynnettiin kyselylomakkeen toteuttamisessa ja ryhmähaastattelutilanteessa. Rippikoululeirit osoittautuivat helpoksi ja nopeaksi tavaksi kerätä aineistoa.

Rippikoululaisista ryhmähaastattelutilanteeseen osallistujat valikoituivat yksinkertaisen satunnaisotannan avulla, mikä suoritettiin arpomalla sille tyypilliseen tapaan. Kaikki henkilöt oli koottu samaan paikkaan, jolloin kaikilla oli yhtä suuri mahdollisuus tulla valituksi. Henkilöiden nimet kirjoitettiin lapuille ja laput laitettiin kippoon, josta ei näkynyt läpi. Kiposta nostettiin yksi lappu kerrallaan otantaan, eikä lappua pistetty takaisin kippoon, koska yksi henkilö pystyy vain kerran osallistumaan arvontaan. (Valli 2015.) Ennen arvonnän suorittamista nuorille kerrottiin haastattelun tarkoitus ja tavoitteet. Nuorille kerrottiin tutkimukseen osallistumisen olevan

vapaaehtoista. Kaikille annettiin ennen arvontaa mahdollisuus olla osallistumatta, kaikki olivat kuitenkin halukkaita osallistumaan jos he valikoituisivat haastatteluun.

Ryhmähaastattelutilanteessa käytettiin täsmäryhmää, koska opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Paranna maailmaa -ryhmää, selvittämällä nuorten ajatuksia, asenteita ja tarpeita. Täsmäryhmähaastattelu koostuu yleensä joukosta, jossa on kuudesta kahdeksaan henkilöä. Tämän opinnäytetyön ryhmähaastattelutilanteeseen arvottiin kahdeksan osallistujaa. Osallistujat ovat tarkoin valittu ja heidät on kutsuttu keskusteluun, jolle on määritelty tavoite, jonka myös ryhmäläiset tietävät. Tarkoin valittu ryhmä tarkoittaa tässä tutkimuksessa rippikouluikäisiä eli noin 15-vuotiaita nuoria. He ovat henkilöitä, joiden asenteilla ja mielipiteillä on vaikutusta tutkittavaan aiheeseen. He voivat saada aikaan muutoksia. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 62.)

8.4 Kyselylomake

Ennen ryhmähaastattelua kartoitettiin kyselyn (Liite 1) avulla nuorten ajatuksia ympäristöongelmista ja globaalien oikeudenmukaisuuden kysymyksistä. Kyselylomakkeen laadinnassa huomiointiin tutkimuskohde, kuka tai ketkä siihen vastaavat, millainen on heidän aikataulunsa, lukutaitonsa ja muut valmiudet vastaamiseen. Kyselylomakkeen kysymykset loivat perustan tutkimukselle, joten oli tärkeää, että ne olivat huolella valmisteltu. Kysymysten muotoilu tuottaa yleensä eniten tutkimustuloksiin virheitä, koska vastaaja ei välttämättä ajattele asioita samalla tavalla kuin kyselyn tekijä, voidaan silloin tulkita kysymykset helposti väärin. Kysymyksistä pyrittiin tekemään mahdollisimman yksinkertaisia, jotta väärinymmärryksiltä vältyttäisiin. Kysymyksiä lähdettiin rakentamaan tutkimuksen tavoitteiden mukaisesti. Ennen kyselyn laadintaa asetettiin tutkimuskysymykset tavoitteiden mukaisesti. Tutkimuskysymykset puolestaan asettivat raamit teorialle, minkä pohjalta kyselylomakkeen kysymykset muotoiltiin. (Valli 2015.)

Kyselylomakkeen (Liite 1) kysymykset ovat sidoksissa tutkimuskohteeseen. Lomakkeessa kiinnitettiin huomiota ulkoasuun, selkeyteen, kysymysten loogiseen etenemiseen ja ymmärrettävyyteen. Valmiit vastausvaihtoehdot oli annettu osassa kyselyn kohdissa, koska ne helpottavat vastaajaa vastaamisessa. Kysymyksissä on pyritty karvoittamaan nuorten henkilökohtaisia mielipiteitä. Johdattelevia kysymyksiä on pyritty

välttämään. Saman kysymyssarjan kysymykset on asetettu peräkkäin. Lomakkeeseen vastaamisesta oli tehtyä helppoa ja nopeaa, koska nuoret olivat motivoituneita siihen vastaamaan. (Valli 2015.)

Kyselyn etuna oli, että sen avulla voitiin kerätä laaja tutkimusaineisto. Aineisto voitiin laittaa nopeasti tallennettuun muotoon ja se oli helppo analysoida tietokoneen avulla ennen ryhmähaastattelua. Heikkoutena kyselyssä voi olla sen pinnallisuus. Tutkija ei pysty varmistamaan sitä, ovatko vastaajat vastanneet kyselyyn rehellisesti ja huolellisesti, ja ovatko annetut vastausvaihtoehdot olleet onnistuneita vastaajan näkökulmasta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190.) Kyselylomake tulee aina testata vähintään viiden hengen testiryhmälle ennen kuin sitä jaetaan vastaajille. (Kytä.) Kyselylomake (liite 1), jonka alustana käytettiin Wordformsia, testattiin ensin kahden hengen testiryhmälle, jonka jälkeen kahta kysymystä muokattiin selkeämpään muotoon. Wordforms-kyselyalusta todettiin toimivaksi ja selkeäksi alustaksi toteuttaa kysely.

Kysely (Liite 1) toteutettiin eräällä Espoon tuomiokirkkoseurakunnan rippileirillä diakoniarastiradan yhteydessä. Nuoret tulivat noin viiden hengen ryhmissä. Vastaamiseen aikaa heille annettiin noin kymmenen minuuttia, mikä osoittautui riittäväksi ajaksi. Ennen vastaamista nuorille kerrottiin tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet, sekä annettiin mahdollisuus vastaamisesta kieltäytymiseen. Kaikki vastasivat kyselyyn. Nuoret pääsivät kyselyyn Snapchatin QR-koodilukijan avulla. Tilanteeseen oli varalta varattu kaksi älylaitetta, jos kaikilla ei olisi ollut puhelinta mukana, tai jos QR-koodilukijaa ei olisi ollut. Snapchat ei ollut paras vaihtoehto, koska neljällä nuorella kyselyyn vastaaminen epäonnistui juuri kun he olivat saaneet vastattua kysymyksiin. Kyselylomakkeeseen vastauksia kertyi kahdeksaltatoista nuorelta.

8.5 Kyselylomakkeen laadinta

Kyselylomake (liite 1) muodostui neljästä osiosta, jotka muodostuivat tutkimuskysymyksistä. Lomakkeen ensimmäisessä osiossa, kysymyksillä 1–6 haluttiin selvittää mitä nuoret ajattelevat ympäristöongelmista, miten he ne ymmärtävät ja miten he niihin suhtautuvat. Nuorten suhtautumista ympäristöongelmiin haluttiin selvittää siksi, koska kaikki eivät tunnusta ilmastonmuutosta, kuten esimerkiksi Yhdysvaltojen presidentti Donald Trump on kritisoinut ilmastonmuutosta paljon (Hakala 2018). Hakalana

ja Välimäen (2003, 44) mukaan ympäristöongelmat vaikuttavat ihmiseen ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti, minkä vuoksi kyselyssä haluttiin selvittää kokevatko nuoret ymmärtävänsä mitä ympäristöongelmilla tarkoitetaan ja sen, mitä niistä seuraa tulevaisuudessa. Tutkimuksessa haluttiin ottaa selvää, miten nuoret ajattelevat voitavansa itse vaikuttaa ympäristöongelmiin. Kuten Pruukikin (2009) on todennut, että ihmiset voivat vaikuttaa ympäristöongelmiin arjen pienillä valinnoilla, kuten esimerkiksi kierrättämisellä, jätteiden lajittelulla, suosimalla ympäristöystävällisiä kulkuvälineitä sekä suosimalla vähän saastuttavia elintarvikkeita.

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, miten nuoret kokevat globaalin oikeudenmukaisuuden ja ihmisten auttamisen, tämä koostui kysymyksistä 7–11. Tätä tutkimuskysymystä lähdettiin selvittämään turvapaikkahakija -kysymyksen ja kenellä on vastuu heikommassa asemassa olevista ihmisistä -näkökulmasta käsin, koska kuten uudessa rippikoulusuunnitelmassakin ”Suuri ihme” (kirkkohallitus 2017) todetaan, että jokaisella ihmisellä on vastuu olla lähimmäinen toiselle. Turvapaikkahakija -kysymys puolestaan on suorassa yhteydessä YK:n ihmisoikeusjulistukseen, minkä mukaan kaikki ihmiset syntyvät vapaina muun muassa oikeuksiltaan, ja jokaisella ihmisellä on oikeus turvalliseen ympäristöön. Nuorten ajatuksia kartoitettiin myös ottamalla huomioon, millainen vastuu rikkailla valtioilla on köyhistä maista. Kuten Hernekin (2012, 22) toteaa, että rikkaat maat ovat rikastuneet käyttämällä hyväksi köyhien maiden resursseja, minkä perusteella rikkaita maita pidetään velvollisina auttamaan köyhiä maita. Kysymyksellä Reilun Kaupan tuotteista haluttiin tutkimukseen saada nuoren henkilökohtaisempaa ajattelua arjen eettisistä valinnoista (Pruuki 2009).

Kyselyn kolmannessa osiossa, kysymyksillä 12–15 selvitettiin nuorten ajatuksia kirkon suhteesta luontoon. Jumalan läsnäolon paikkana voidaan pitää luomakuntaa eli luontoa Luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelman (Kirkkohallitus 2008) mukaan, minkä vuoksi kyselyssäkin haluttiin tämä huomioida. Nuorilta kysyttiin, voidaanko kristinuskon korostamaa kohtuullista ja yksinkertaista elämäntapaa pitää vastavoimana kulutuskulttuurille. Hakalan ja Välimäen (2003, 6, 39–43) mukaan ympäristöongelmiin vaikuttaa teollisuusmaiden kulutustottumukset, kun taas kristityn tulisi etsiä kohtuullisuutta vaurauden tavoittelussa (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus). Kyselyn lopussa selvitettiin, pitäisikö nuorten mielestä luterilaisen kirkon toimia esimerkkinä mediassa, miten omalla käyttäytymisellään voi kunnioittaa ja suojella luontoa. Luterilainen kirkko

on suomalaisessa yhteiskunnassa suuri arvovaikuttaja, kenen tulee nostaa köyhimpien ihmisten ääni ja ympäristöuhat esille yhteistyössä muiden uskonnon edustajien kanssa (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus).

8.6 Ryhmähaastattelu

Seuraavaksi toteutettiin ryhmähaastattelu (liite 2), jossa syvennyttiin kyselylomakkeen (liite 1) kysymyksiin. Esimerkiksi kyselyssä kysyttiin, kokeeko nuori ymmärtävänsä mitä ympäristöongelmilla tarkoitetaan, mihin oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot ”kyllä”, ”En tiedä” ja ”ei”, haastattelussa puolestaan nuorten piti kertoa konkreettisia asioita. Ryhmähaastattelun runko (Liite 2) on tehty kyselylomakkeen pohjalta. Haastattelun keskustelun kululle antoi suuntaa tutkimuksen tavoite. Haastattelija (Hallikainen) toimi kysyjänä ja tiedon kerääjänä sekä ehdotti aina siirtymistä seuraavaan keskusteluteemaan. Haastateltavat toimivat tiedon antajina. Ennen haastattelun aloitusta pyrittiin luomaan luottavainen ja rento ilmapiiri vaihtamalla muutama sana säästä ja haastateltavien fiiliksistä, jotta jokaisen ryhmäläisen oli helppo vaihtaa omia ideoita ja mielipiteitä muiden kanssa. Haastateltaville kerrottiin mikä heidän roolinsa ja haastattelijan rooli on haastattelussa. Haastattelija kertoi ennen haastattelun aloitusta tutkimuksen tarkoituksen ja sen tavoitteet siten, että haastateltavat olivat ymmärtäneet mikä on haastattelun päämäärä. Haastattelutilanne aloitettiin ja lopetettiin selkeästi. Haastattelu rakentui kysymysten ja vastausten kautta. (Aaltonen, Ruusuvuori & Tiittula 2005.)

Yleensä istunto kestää 45-60 minuuttia, tämän opinnäytetyön ryhmähaastattelutilanne kesti noin 45 minuuttia, joka äänitettiin puhelimella (Hirsjärvi & Hurme 2008, 62). Haastattelutilanteen nauhoitus korosti keskustelun tutkimusluonteista tilannetta (Aaltonen ym. 2005). Haastattelun alussa haastateltavat sanoivat oman nimensä ja antoivat luvan käyttää kaikkea, mitä tulee haastattelussa esille opinnäytetyössä. Äänite tuhoaan opinnäytetyöprosessin jälkeen.

Ryhmähaastattelu onnistui tutkijan mielestä erittäin hyvin, vaikkei testiryhmähaastattelua toteutettu kiireellisen aikataulun vuoksi. Haastattelu toteutettiin leirin loppupuolella, joka oli hyvä ajankohta, koska leirillä muodostui turvallinen, luottavainen sekä

yhteisöllinen ilmapiiri, mikä heijastui haastattelutilanteeseen. Haastattelutilanne oli rento ja avoin, kaikki osallistui hyvin keskusteluun, osa enemmän ja osa vähemmän. Haastattelussa olisi voinut ottaa enemmän huomioon vähemmän äänessä olijat, mutta kuitenkin hekin saivat äänensä kuuluville siinä määrin missä itse tahtoivat. Aineiston litteroinnin yhteydessä huomio kiinnittyi siihen, että vastaukset olivat jääneet pintapuolisiksi, syvempiin pohdintoihin ei päästy. Haastattelutilanteessa olisi ollut hyvä esittää lisäkysymyksiä haastateltaville. Aineistoa kertyi riittävästi, joka takaa onnistuneen tutkimuksen.

9 AINEISTON ANALYYSI

9.1 Litterointi

Aineistonkeruun jälkeen ryhmähaastattelutilanne litteroitiin, joka on nauhoitetun puhemuotoisen aineiston puhtaaksi kirjoittamista. Litterointi tehtiin Wordin tekstinkäsittelyohjelmalla. Se helpotti kerätyn aineiston analysoimista ja hallitsemista. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 138–139.) Litterointi tapahtui siten, että ensin nauhoitettua keskustelua kuunneltiin pieni pätkä, jonka jälkeen se kirjoitettiin ylös, sitten vielä kelattiin takaisinpäin varmistukseksi, ja niin edelleen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Haastattelun litterointiin kului noin kaksi työpäivää. Litteroitua materiaalia kertyi yhteensä 20 sivua, joka pitää sisällään ryhmähaastattelun ja vastatut kyselylomakkeet.

9.2 Analysointi

Litteroinnin jälkeen alkoi saadun aineiston analysointi, jolla tarkoitetaan aineiston huolellista ja monipuolista tarkastelemista. Ensin kerätty aineisto luokiteltiin ja tiivistettiin teemojen perusteella, eli keskeisiä aiheita muodostettiin kysymystenasettelun näkökulmasta eli tutkimuskysymyksistä. Kunkin teeman alle kerättiin saadusta aineistosta ne kohdat, joissa aiheesta puhuttiin. Tämä tapahtui ”leikkaa ja liimaa” -periaatteella. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Teemoittelun yhteydessä käytiin saaduista tuloksista keskustelua yhteistyökumppanin kanssa siitä, mitä ajatuksia tulokset herättävät ja mitkä ovat olennaisia asioita Paranna maailmaa -ryhmän kehittämisen kannalta.

Teemoittelun jälkeen alkoi havaintojen pelkistäminen eli tutkimustulosten auki kirjoittaminen. Aineistoa tarkasteltiin kysymystenasettelun näkökulmasta, eli kiinnitetään huomiota niistä kantautuviin olennaisiin seikkoihin aineistossa. Sen jälkeen oli arvioituksen ratkaiseminen eli tutkimustulosten pohjalta tehtiin johtopäätelmiä, tulkintoja. Etsittiin vastauksissa olevia yhdenmukaisuuksia sekä vastauksia, jotka poikkesivat toisistaan huomattavasti. Tulosten tulkinnassa aineiston tilastollisten yhteyksien eri muuttujien välille annettiin jokin selitysmalli tulkinnaksi. (Alasuutari 2011.) Aineistosta poimittiin niitä keskeisiä asioita, jotka olivat olennaisia tutkimuksen tavoitteille.

Analyysiin sisältyi tekstimateriaalin järjestelyä, sisällön ja rakenteiden erittelyä, jäsentämistä sekä pohtimista siitä, mitä aineistossa kerrotaan ja mitä se sisältää, millä tavoin ja missä määrin. (Saaranen-Kauppinen, Puusniekka, Kuula, Rissanen & Karvinen 2009, 73–73.) Tulosten tulkitsemisen apuvälineeksi tehtiin kaavioita.

9.3 Sitaattien käyttö

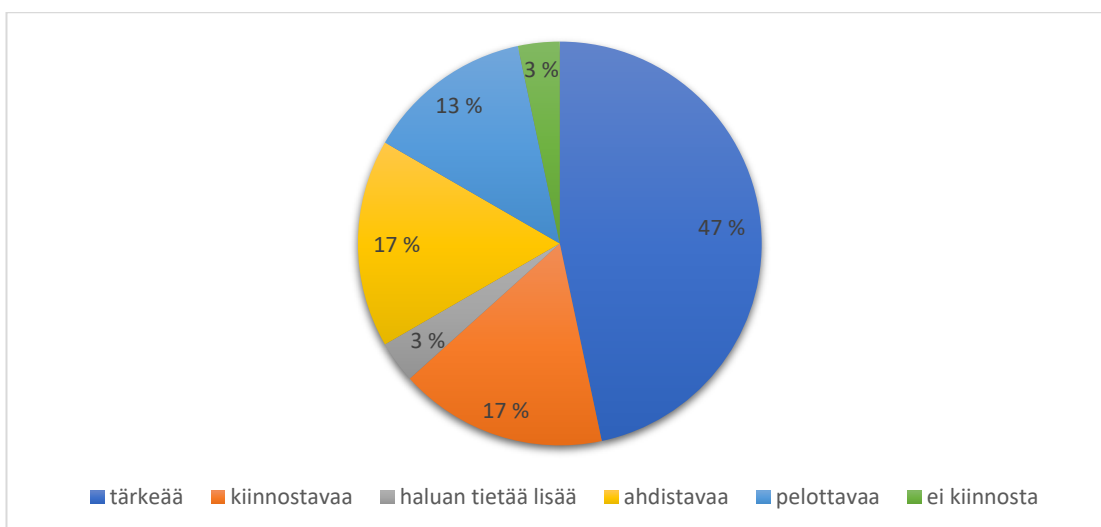
Tutkimustuloksissa on käytetty suoria lainauksia nuorten vastauksista, eli ollaan hyödynnetty sitaattien käyttämistä. Aineistosta lainattuja sitaatteja haluttiin käyttää havainnollistavina esimerkkeinä. Niillä voidaan todistaa lukijalle, että aineisto on olemassa. Sitaattien käyttöön tulee suhtautua aina kriittisesti. Sitaattien käyttäminen on ollut harkittua ja todettu niiden olevan tarpeellisia opinnäytetyölle. Pitkiä siteerauksia on voitu käyttää tutkimuksessa, koska ne korostavat tutkittavien ajatuksia ja kuvaavat hyvin ilmiöitä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

10 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa tarkastellaan opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia, jotka kuvaavat nuorten ajatuksia ympäristöongelmista, ihmisten auttamisesta, turvapaikkahakijoista, miten voimme vaikuttaa köyhien maiden ihmisten hyvinvointiin, miksi oma etu menee toisen hyvinvoinnin edelle ja kirkon suhteesta luontoon. Lopuksi kerrotaan muita tutkimuksessa esille tulleita asioita.

10.1 Ympäristöongelmat

Ensimmäisenä kyselyssä (Liite 1) rippikoululaisten piti valita sellainen sana, mikä kuvastaa parhaiten heidän omaa suhtautumistaan ympäristöongelmiin, useammankin sanan sai valita. 14 vastaajaa on vastannut ”tärkeää”, viisi ”kiinnostavaa” sekä viisi vastaajaa on valinnut sanan ”ahdistavaa”, neljä ”pelottavaa”, kolme vastaajaa ilmaisi, ettei häntä kiinnosta ja yksi vastaaja haluaa tietää lisää aiheesta. (Kuvio 1). Ryhmähaastattelutilanteessa nuorilta kysyttiin, miten he ilmaisivat omaa suhtautumistaan ympäristöongelmiin. Puolet heistä kuvailivat ympäristöongelmia pelottavina sekä huolestuttavina. Yksi haastateltava totesi tulevaisuudesta, että on tärkeää, että täällä maapallolla pystyy elämään. Yksi haastateltava sanoi suoraan, ettei häntä kiinnosta koko asia lainkaan.

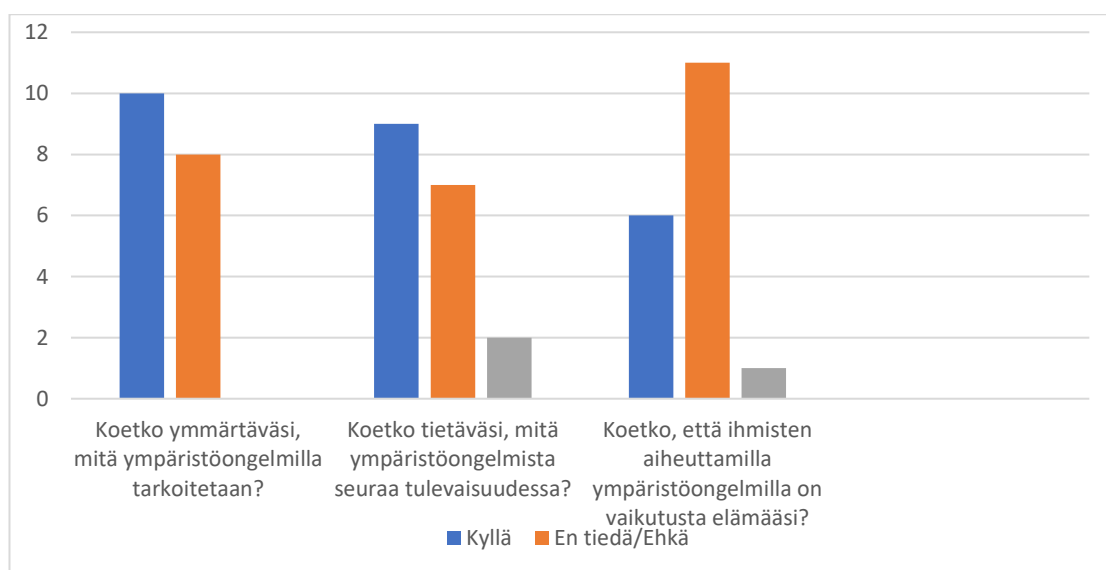


KUVIO 1. Mitkä seuraavista sanoista kuvastavat parhaiten suhtautumistasi ympäristöongelmiin?

Toisessa kyselylomakkeen kohdassa nuorilta kysyttiin, kokevatko he ymmärtävänsä mitä ympäristöongelmilla tarkoitetaan. 10 nuorta vastasi ”kyllä”, ja kahdeksan vastasi ”en tiedä”, Kukaan nuorista ei kokenut suoraan, ettei ymmärtäisi laisinkaan mitä niillä tarkoitetaan (Kuvio 2). Haastattelutilanteessa nuoret sanoivat, että sanasta ympäristöongelmat tulee mieleen ensimmäisenä muovijäte, kaikki roskat sekä maapallon tuhoutuminen. Kun heiltä lisäksi kysyttiin, mitä ne ovat, yksi nuori vastasi:

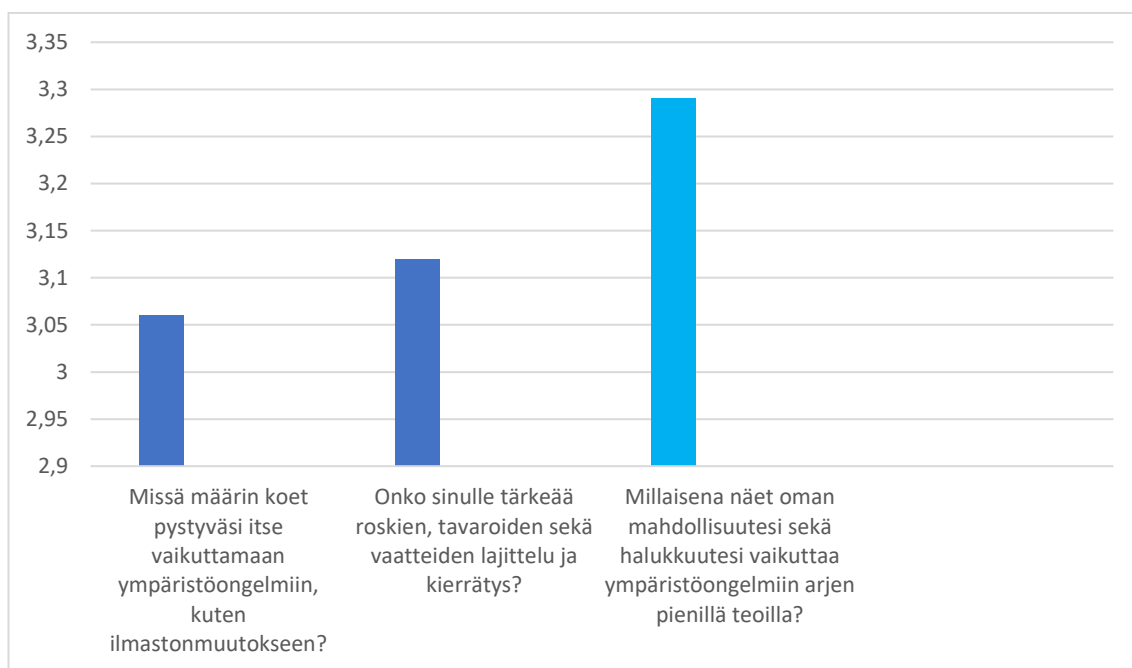
Se on jotain luonnon saastumista, ihmisen tekemiä asioita päätyy luontoon ja ympäristöongelmat ovat sitä, että ihmiset hajottavat luontoa esimerkiksi sademetsiä.

Kyselyn kolmannessa kohdassa yhdeksän nuorta on vastannut tietävänsä mitä ympäristöongelmista seuraa tulevaisuudessa, seitsemän vastaajaa tietävät ”ehkä” sekä kaksi vastaajaa kokee, ettei tiedä seurauksista laisinkaan (Kuvio 2). Haastattelussa nuoret kokivat, että ympäristöongelmien myötä tulevaisuudessa eläminen hankaloituu, ja jotkut eläinlajit voivat kuolla sukupuuttoon sekä lopulta tulee maailman loppu. Seuraavaksi nuorilta kysyttiin, onko ympäristöongelmilla vaikutusta omaan elämään, haastattelussa tähän kaikki vastasivat myönteisesti, myös nuori, joka alussa oli sanonut, ettei häntä kiinnosta koko asia. Heidän mielestään vaikutus näkyy siinä, ettei ole puhdasta luontoa, ilmasto lämpenee, ilma on likaista ja saasteista. Kyselyssä puolestaan kuusi on vastannut kokevansa ihmisten aiheuttamilla ympäristöongelmilla olevan vaikutusta omaan elämään, 11 vastaajaa on vastannut ”en tiedä/ehkä” sekä yksi vastaajaa on sitä mieltä, että ongelmilla ei ole hänen elämäänsä vaikutusta (Kuvio 2).



KUVIO 2. Nuorten arvio omasta ymmärtämisestä ympäristöongelmiin

Viidennessä kysymyksessä nuoret saivat arvioida asteikolla ykkösestä (ei ollenkaan) vitoseen (erittäin paljon), miten he itse pystyvät vaikuttamaan ympäristöongelmiin. Nuorten vastaukset jakautuivat tasaisesti kahden ja neljän välille, tästä voidaan päätellä, että nuoret ajattelevat voivansa itse vaikuttaa ympäristöongelmiin jonkin verran. Kuudennessa kohdassa kysyttiin, onko nuorelle tärkeää roskien, tavaroiden sekä vaatteiden lajittelu ja kierrätys, yleisarvosanaksi tuli 3,12. Kuusi vastaaja oli arvioinut sen olevan tärkeää itselleen ja kolme vastaajaa ei pitänyt sitä itselleen tärkeänä ollenkaan, loput vastaajista pitivät sitä kohtuullisen tärkeänä asiana. Seuraavassa kohdassa nuorten piti arvioida, millaisena näkee oman mahdollisuutensa sekä halukkuutensa vaikuttaa ympäristöongelmiin arjen teoilla, tämän yleisarvosana oli edellistä kysymystä hieman korkeampi 3,29, pari vastaajaa kokee oman halukkuutensa ja mahdollisuutensa vaikuttaa hieman korkeammaksi kuin tavaroiden lajittelun ja kierrätyksen tärkeyden. (Kuvio 3).



KUVIO 3. Nuorten oma halukkuus vaikuttaa ympäristöongelmiin

Haastattelussa yksi haastateltava oli sitä mieltä, että me emme itse voi vaikuttaa paljonkaan ympäristöongelmiin. Toinen nuori ajatteli puolestaan siten, että me itse voimme vaikuttaa paljonkin, esimerkiksi ostamalla luomutuotteita sekä olla roskaamatta luontoa. Yksi nuori kommentoi:

Jos ihminen yksin tekis kaikkia juttuja sillä ei ole vaikutusta, mutta jos kaikki tekis niin sitten sillä olis suuri vaikutus.

Haastateltavilta nuorilta kysyttiin, mitä asioita he tekevät luonnon puolesta, he kertoivat kierrättävänsä roskaa, sammuttamalla turhia valoja pois päältä, osa sanoi käyttävänsä kangaskassia muovipussin sijaan, pari nuorta sanoi jättävänsä ostamatta turhaa muovikrääsää, osa sanoi ostavansa kirpputoreilta vaatteensa, sekä kaikki heistä sanoivat käyttävänsä julkista liikennettä tai pyörää liikkumiseen. Kaksi nuorta sanoi haluavansa vaikuttaa ympäristöasioihin vielä entistä enemmän. Toinen totesi, että haluaisi kovastikin vielä enemmän vaikuttaa, mutta hänestä tuntui, etteivät pikku jutut auta. Toinen puolestaan sanoi:

Mä haluaisin vaikuttaa vielä enemmän näihin asioihin, en mä tiedä millä tavoin. Vähentää muovin käyttöä ja sitten, en mä tiedä.

10.2 Ihmisten auttaminen

Kyselylomakkeen (Liite 1) kohdissa 8-11 nuoret ottivat kantaa muutamalla sanalla aina kohdassa esitettyyn väittämään. Kohdassa kahdeksan selvitettiin nuorten ajatuksia siitä, onko jokaisen vastuu huolehtia heikommassa asemassa olevista ihmisistä. Suurin osa nuorista pitää sitä tärkeänä asiana. He sanoivat olevansa samaa mieltä väitteen kanssa, myös haastattelutilanteessa nuoret olivat yhtä mieltä asiasta. Yhden nuoren mielestä kaikki voivat ottaa vastuuta, jos itse sitä haluaa ottaa. Toinen nuori oli sitä mieltä, että kyllä kaveria täytyy auttaa. Toisen nuoren mielestä auttaa kannattaa aina, jos siihen kykenee. Yksi nuori on puolestaan sitä mieltä, että ihmisen, jonka elämässä on ongelmia, ei tarvitse huolehtia heikommassa asemassa olevista ihmisistä. Yhden nuoren mielestä vastuun ottaminen kuuluu vain tietyille henkilöille. Haastattelussa eräs haastateltava piti epäreiluna sitä, kun jotkut ovat yksin ja heillä menee kaikki huonosti, ja toisaalta on myös paljon sellaisia ihmisiä, joilla on kaikki hyvin ja on paljon kavereita. Eräs haastateltava nuori kuvasi yhteistä vastuutamme toinen toisistamme seuraavanlaisesti:

Jokainen voi jollain lailla huolehtia heikommassa asemassa olevista ihmisistä.

Haastattelussa nuoret mitätöivät väitteen, että vastuu kuuluu joillekin tietyille tahoille. He mainitsivat konkreettisiksi keinoiksi auttaa vähävaraisia esimerkiksi viemällä vaatteita kirpputoreille, joista vähävaraiset voivat ostaa niitä edullisemmin, tai

lahjoittamalla rahaa hyväntekeväisyyteen. Samassa yhteydessä mainittiin kirkon lehden olevan hyvä asia, kun se annetaan sellaisille ihmisille, joilla ei ole rahaa ostaa ruokaa. Toinen nuori sanoi:

Minusta kirkolla on vastuuta huolehtia vähävaraisista ihmisistä, koska kirkko on meidän kaikkien yhteinen kirkko, ja on just hyvä, et se pystyis tukea niitä, ketkä tukea tarttee.

Kyselylomakkeen kohdassa 11 kartoitettiin nuorten ajatuksia siitä, onko heidän mielestään hyvä asia, kun kirkon diakoniatyö auttaa Suomessa asuvia vähävaraisia ihmisiä. Kaikki kyselyyn vastanneet nuoret olivat samaa mieltä väitteen kanssa, kuitenkin vain kolme nuorista oli perustellut mielipiteensä. Yksi nuori oli samaa mieltä, koska hänen mielestään vähävaraiset tarvitsevat apua. Toisen nuoren mielestä siksi on hyvä asia, koska hänen mukaansa kaikkia pitää auttaa. Kolmannen mielestä on hyvä asia, kun kaikkia autetaan.

Melkein kaikki nuoret olivat yhtä mieltä siitä, että vastuu heikomman huolehtimisesta kuuluu meille kaikille. Haastattelussa nuorilta kysyttiin, miksi se on käytännössä niin vaikeaa. Nuorten mielestä tämä voi johtua siitä, että ihminen ei välttämättä tunne kovin hyvin avun tarvisijaa, eivätkä kaikki välttämättä myönnä tarvitsevansa edes apua. Heidän mukaansa vastuu on helppo siirtää toiselle, sellaiselle, jolla on enemmän vapaa-aikaa tai rahaa, koska ajatellaan, että sellaisen ihmisen on helpompi auttaa. Nuoret lisäsivät myös, että kaikki eivät välttämättä halua edes kohdata tuntemattoman tilanetta jos itsellä on kaikki asiat hyvin, voi silloin olla vaikeaa huomata toisen ihmisen avun tarvetta.

Haastateltavilta nuorilta kysyttiin, mitä he itse tekevät auttaakseen vähävaraisia ihmisiä (Liite 2). Suurin osa vastasi, ettei mitenkään ja pari nuorta kertoivat vanhempiansa lahjoittavan rahaa kuukausittain hyväntekeväisyysjärjestöille. Kun nuoret saivat kertoa, miten he itse haluaisivat tai voisivat toimia vähävaraisten ihmisten hyväksi tulevaisuudessa, yksi vain vastasi kysymykseen kertomalla haluavansa lähteä Afrikkaan vapaaehtoistyöhön.

10.3 Turvapaikkahakijat

Kyselylomakkeen kohdassa yhdeksän (Liite 1) nuoret saivat ottaa kantaa väittämään, että ihmisille, jotka eivät pysty asumaan kotimaassaan pitäisi antaa mahdollisuus elämään Suomessa. Puolet nuorista on samaa mieltä väittämän kanssa. Yksi nuori oli vastannut väittämään rasisella kommentilla. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, ettei ensisijaisesti pitäisi antaa mahdollisuutta elämään Suomessa. Eräs oli puolestaan huolissaan, että heitä tulee liikaa Suomeen. Haastattelussa yksi nuori sanoi, että niin kauan kun täällä on turvallista, ei haittaa vaikka täällä olisi enemmän ihmisiä. Yksi nuori oli viitannut kyselylomakkeen vastauksessaan YK:n ihmisoikeuksien julistukseen, jonka mukaan kaikki me olemme tasavertaisia arvostamme ja oikeuksiltamme, ja minkä vuoksi jokaiselle tulee turvata ihmisarvoinen elämä, ja tämän perusteella myös turvapaikkahakijat ansaitsevat kodin. Yksi nuori oli vastannut seuraavanlaisesti:

Ehdottomasti! He tarvitsevat apua ja me olemme kykeneviä auttamaan.

Neljä nuorta oli ilmaissut vastauksissaan huolensa liittyen turvapaikkahakijoiden käyttäytymiseen, suomen kielen opiskeluun sekä työn tekoon. Yksi nuori oli vastannut:

Saavat tulla, jos menevät töihin/opiskelevat, eivätkä riehu tai käyttäydy epäasiallisesti.

Haastattelussa (Liite 2) nuoret olivat sitä mieltä, että niille, jotka oikeasti tarvitsevat turvapaikan sodasta, heidät pitäisi päästää Suomeen. Ensisijaisesti heidän mielestään kuitenkin pitäisi keskittyä siihen, että turvapaikkahakijoiden kotimaa saataisiin turvalliseksi ja sota loppumaan. Ongelma ei ratkea heidän mielestään pelkästään sillä, että kaikki tulevat Suomeen pakoon konfliktitilanteita. Kysymystä jatkettiin siten, että miten turvapaikkahakijat pitäisi ottaa vastaan Suomessa. Haastateltavat vastasivat, että heitä pitäisi kohdella samalla tavalla kuin suomalaisia. Yksi nuori sanoi, että kaikki ovat kuitenkin ihmisiä, ei ole mitään väliä mistä kukakin on kotoisin. Toinen nuori jatkoi:

On hienoa, että pystyis ottamaan positiivisesti vastaan ja antaa koteja niille. koska niillä ei ole sitä mahdollisuutta kotimaassaan.

Haastattelussa (Liite 2) nuoret nostivat itse esille turvapaikkahakijoihin kohdistuvat stereotypiat. Yksi nuori piti törkeänä sellaisia ihmisiä, jotka ajattelevat samaa heti kaikista yhden turvapaikkahakijan tekemän rikoksen perusteella. Toinen nuori kuvailee hyvin turvapaikkahakijan mahdollista rikoskierrettä siten, ettei hänen mukaansa voida

olettaa, että ihminen antaa itsensä kuolla nälkään vaan hänen mielestään todennäköisempää on varastaminen, jonka jälkeen rikoksen tehneen turvapaikkahakijan on vielä vaikeampaa löytää työpaikka, jonka seurauksensa on vielä entistä huonommat olot ja näin rikokset vain jatkuvat, koska siitä muodostuu henkiinjäämisen edellytys. Kolmas nuori on huolissaan maahanmuuttovastaisuudesta:

Jos yks maahanmuuttaja tekee rikoksen, niitä alkaa kaikkia pelkäämään. Kaikki stereotyyppiä alkaa leviämään nopeasti. Joku teki sitä ja tuota, sitä enemmän mitä puhutaan ihmiset alkaa pelkäämään ja tulee maahanmuuttovastaisempia. ihmisiä pitäisi avartaa, et kyse on pelkästään yksilöistä.

10.4 Miten voimme vaikuttaa köyhissä maissa asuvien hyvinvointiin

Ryhmähaastattelussa (Liite 2) nuoret pohtivat sitä, mikä on rikkaiden valtioiden vastuu köyhistä maista. Heidän mielestään rikkaiden valtioiden pitäisi auttaa enemmän. Keskustelussa otettiin puheeksi myös siirtomaa-aika, joka on vaikuttanut siihen, miksi osa valtioista on köyhiä. Nuorten mielestä rikkaiden länsivaltioiden pitäisi pystyä maksamaan köyhille maille siirtomaa-aikaiset elinkeino ryöstöt takaisin, mikä on heidän mielestään yksi osa syy siihen, miksi tällainen kahtia jako on maailmassa. Yhden nuoren mielestä rikkailla valtiolla on ylimielinen asenne:

Rikkailla valtioilla ylimielinen asenne. ei se meidän ongelma ole jos toisella ei ole rahaa. Valtioiden pitäisi olla enemmän tasa-arvoisempia. Kaikki ne on samanlaisia ihmisiä ku me muutki, ja ansaitsee hyvät olivat siinä missä meki.

Kyselyn kohdassa kymmenen (Liite 1) nuoret saivat ottaa kantaa väittämään siitä, että arjen pienillä valinoilla, kuten esimerkiksi ostamalla Reilun kaupan tuotteita voidaan vaikuttaa köyhissä maissa asuvien ihmisten työoloihin. Pari vastaajaa ei ole osannut vastata tähän väitteeseen. Yksi vastaaja kertoi haluavansa kuulla asiasta enemmän. Toinen on todennut, ettei hän tiedä miten, mutta sillä on jotain myönteistä vaikutusta ilmastonmuutokseen. Yhdeksän nuorta on vastannut olevansa väitteen kanssa samaa mieltä, mutta eivät olleet perustelleet vastaustaan. Yksi vastaaja on samaa mieltä, ja lisäksi todennut Reilun kaupan tuotteiden olevan yleensä kalliimpia. Haastattelussa puolestaan yksi nuori sanoi, että jos ihmisellä on rahaa ostaa Reilun Kaupan tuotteita, ei se ole silloin keneltäkään pois. Kyselyssä kahden vastaajan mielestä Reilun kaupan

tuotteilla ei voida vaikuttaa köyhissä maissa asuvien ihmisten työoloihin. Haastattelussa yksi nuori on sitä mieltä, että Reilun Kaupan hintoja pitäisi alentaa ja mainostaa enemmän ihmisille, koska esimerkiksi Reilun Kaupan banaanit ovat kaupan hedelmäosastolla hieman piilossa, etteivät kuluttajat niitä välttämättä edes huomaa. Kyselyssä eräs nuori otti kantaa väittämään seuraavanlaisesti:

Vähän, yhden ihmisen valinta ei paljoakaan vaikuta, mutta monen ihmisen valinta vaikuttaa.

Haastattelussa (Liite 2) nuorilta kysyttiin heidän mielipidettään siitä, miksi on vaikeaa valita hieman kalliimpaa tuotetta, mikä ei meidän lompakossa tuntuisi niin paljolta, mutta josta köyhä hyötyisi. Yhden nuoren mielestä reilusti tuotettuihin tuotteisiin pitäisi tuoda enemmän laadukkuutta, jotta ihmiset maksaisivat niistä kalliimman hinnan. Toisen nuoren mukaan ihmiset eivät välitä siitä, onko tuote reilusti tuotettu vai ei, eivätkä vain osta kalliimpaa tuotetta hyvän mielen takia. Kolmannen nuoren mielestä joku voi puolestaan ajatella, ettei epäile tuotanto lakkaa siihen, että suositaan Reilun Kaupan tuotteita. Neljäs nuori oli sitä mieltä, etteivät kaikki tiedä mitä Reilun Kaupan tuotteet ovat:

Tosi monet sellaset maanläheiset ihmiset välittää ja tietää tollasista asioista paljon, mutta sitten on tosi paljon sellasia ihmisiä, jotka ei edes tiää mitä on Reilun Kaupan tuotteet. eihän ne silloin osta sellasta tuotetta, josta ne ei tiää mitään. Minun mielestä ihmisiä pitäis sillain valaista mitä se reilun kaupan tuote on.

10.5 Oma etu menee toisen avun tarpeen edelle

Ryhmähaastattelussa (Liite 2) nuorilta kysyttiin, miksi oma etu menee helposti toisen edun edelle. Yhden nuoren mielestä tämä voi johtua siitä, että ihminen ei itse konkreettisesti näe esimerkiksi Reilun kaupan tuotteiden tuomaa hyötyä, sekä pidemmän päälle, kun ihminen suosii kalliimpia tuotteita, se alkaa tuntumaan myös omassa lompakossa. Toinen nuori jatkaa tätä siten, että toisaalta joku voi puolestaan ajatella, ettei yksi euro ketään auta. Kolmas nuori lisää tähän, että jos ihminen näkee kaupassa keräyskipon, hän välttämättä laita rahaa siihen, koska ei pysty tietämään varmuudella mihin ja kenelle raha päätyy loppujen lopuksi. Neljäs nuori kuvailee hyvin sitä, miksi on vaikeaa ymmärtää, että jollain ei ole rahaa ruokaan:

Ihmiset ei oikeasti näe sitä mitä se on jos ei ole rahaa ruokaan ja tällain. jos on vaan tottunu samaan kaavaan päivästä toiseen. Kaikki on hyvin ja tällain, ei sitten ymmärrä.

10.6 Kirkon suhde luontoon

Kyselylomakkeen kohdissa 12-15 kartoitettiin nuorten ajatuksia kristinuskon suhteesta luontoon (Liite 1). Vastaajat arvioivat oman mielipiteensä kysytyyn asiaan asteikolla ykkösestä(kielteinen) viitoseen(myönteinen). Kohdassa 12 nuorten piti arvioida, millainen vastuu luterilaisella kirkolla on heidän mielestään luonnosta. Seitsemän vastaajaa on sitä mieltä, että luterilaisella kirkolla on kohtalaisen suuri vastuu luonnosta, kolmen vastaajan mielestä kirkolla ei ole vastuuta laisinkaan, ja loput kahdeksan nuorta eivät osaa sanoa kumman puolelle enemmän kallistuisivat (Kuvio 4).

Ryhmähaastattelussa (Liite 2) eräs nuori nosti esille luomiskertomuksen, jonka sanoo olevan hyvä näkökulma siihen, miksi kirkon tulisi huolehtia luonnosta. Toisen nuoren mielestä kirkon ei tarvitse auttaa luontoa erikseen, koska se tulee siinä sivussa. Yksi nuori totesi, ettei vastuun ottaminen ole yksin kirkolla vaan se on kaikkien ihmisten vastuu, mutta kuitenkin kirkko on iso organisaatio, jolla on hyvät välineet luonnosta huolehtimiseen. Lopuksi todettiin vielä:

Kyllähän luonnon auttaminen auttaa myös ihmisten olojaki ja pitkällä ajalla ku kirkko auttaa luontoa se auttaa myös ihmisiä.

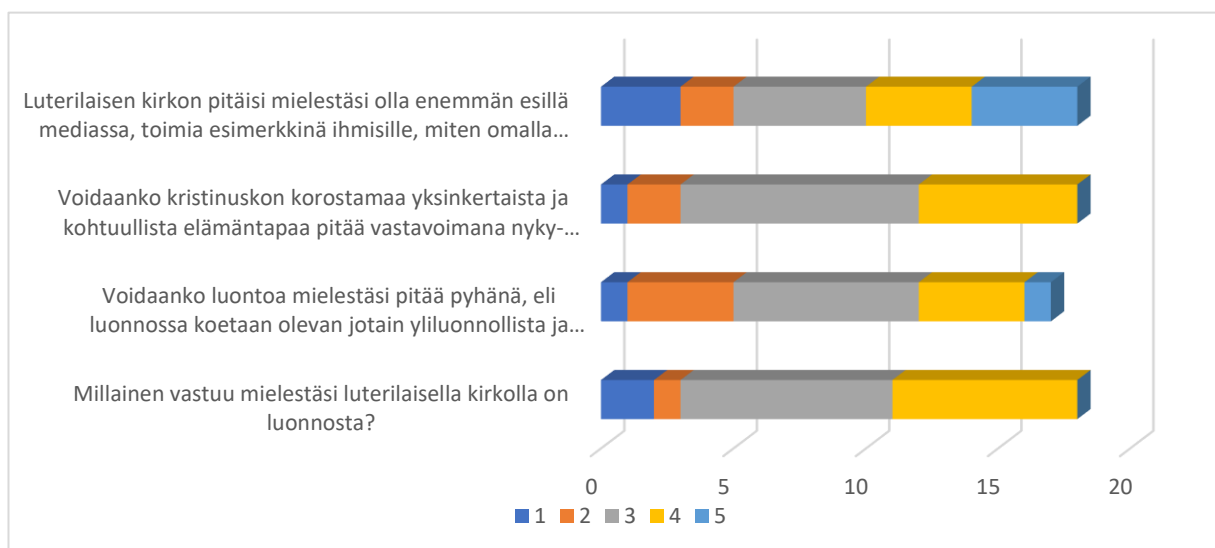
Kyselyn kohdassa 13 (Liite 1) kysyttiin, voidaanko luonnossa kokea olevan jotain ylikuonnollista ja Jumalallista. Kuuden nuoren mielestä voidaan kokea, ja kahden nuoren mielestä ei voida. Loput vastaajista eivät osanneet sanoa (Kuvio 4). Ryhmähaastattelussa kysymys ylikuonnollisesta (Liite 2) jakoi mielipiteitä vastaan ja puolesta. Yksi nuorista sanoi suoraan, ettei usko ylikuonnolliseen. Kolmas sanoi uskovansa Jumalan luoneen ihmiset ja luonnon, mutta ei uskonut puolestaan siihen, että luonnossa voisi kokea ylikuonnollista. Kaksi nuorta kertoi uskovansa siihen, että luonnossa voidaan kokea Jumalallista pyhyyttä. Yksi nuori sanoi ymmärtävänsä luonnon luoneen ihmisen, ja sen kautta voidaan ajatella luonnon olevan ylikuonnollinen, jolla on oma tahto. Eräs nuori vastasi seuraavanlaisesti:

Emmä nyt tiä mutta, koska luonto on luonnollista, se on oikeeta eikä siinä mun mielestä ole mitään sellasta epänormaalia se vaan on sellasta ku se on, mut voikai siinä nähä yliluonnollista, mutta mun mielestä se vaan on luonnollista. Eli se vaan sellasta mitä se on.

Kyselyn kohdissa 14 ja 15 (Liite 1) haluttiin nostaa esille nyky-yhteiskunnan kulutus-kulttuuri sekä kristinuskossa korostuva yksinkertainen ja kohtuullinen elämäntapa. Kuuden nuoren mielestä kristillistä elämäntapaa voitaisiin pitää vastavoimana kulu-tuskulttuurille, kolme nuorta on puolestaan ajatusta vastaan sekä enemmistö vastaa-jista ei osaa sanoa (Kuvio 4). Ryhmähaastattelussa (Liite 2) asiaa halusi kommentoida vain pari nuorta, toisen mielestä kirkko voisi toimia esimerkkinä siinä, ettei meidän pitäisi hankkia turhaa eikä liikaa tavaroita, vaan kohtuudella. Toinen nuori kommentoi asiaa:

Mun mielestä on hienoa et tavallaan kirkko niin sanotusti vastustaa sitä mitä muut firmat ja tämmöset tekee.

Kyselyyn vastanneista nuorista kahdeksan on sitä mieltä, että kirkon pitäisi olla enem-män esillä mediassa, toimia esimerkkinä ihmisille, miten omalla käyttäytymisellään voi kunnioittaa ja suojella luontoa. Viiden nuoren mielestä ei pitäisi olla mediassa esillä, sekä loput nuorista eivät tieneet, mitä mieltä he ovat (Kuvio 4). Haastattelussa keskustelu meni ohi aiheen, nuoret innostuivat keskustelemaan kirkon näkyvyydestä mediassa yleensä.



KUVIO 4. Kirkon suhde luontoon

10.7 Muut esille tulleet asiat

Ryhmähaastattelun loppuvaiheilla nuoret ajautuivat keskustelemaan siitä, millaisena ja miten kirkko näyttäytyy mediassa. He pohtivat sellaisia sosiaalisen median kanavia, missä kirkko tavoittaisi heidät parhaiten. Nuorten kokemuksena oli, että todellinen toimiva kirkko on piilossa heiltä. Pari nuorta myönsi, että he olivat luulleet ennen rippikoulua, että kirkko on tärkeä vain vanhoille ihmisille. Kirkon tapahtumista he mainitsivat sen, että olivat ajatelleet sen sisältävän pelkästään sunnuntain aamujumalanpalveluksia. Eräs nuori sanoi:

Kirkko on tärkeä vanhoille ihmisille, mutta minusta olis siistiä jos nuoretki pystyis tekemään jotain muuta ku menemään sunnuntaisin jumalanpalvelukseen. Pystyis jotenki muuten osallistumaan.

Mediassa esiintyvä kuva kirkosta on nuorten mielestä hyvin negatiivinen. Nuorten mielestä kirkolla on liian radikaalit mielipiteet. He olivat huolissaan siitä jos kirkko saa liikaa julkisuutta, sitä voidaan väärinkäyttää. Tästä huolimatta heidän mielestään kirkon pitäisi kuitenkin mainostaa itseään enemmän, esimerkiksi lehdissä, Facebookissa sekä Instagramin sponsoroiduissa mainoksissa, joita näkee vaikei tahtoisi. Kirkon pitäisi siis nuorten mielestä mainostaa itseään yritysten sekä isojen firmojen ohella, tai se jää piiloon.

Ne on vaan kirkon omilla sivuilla, enkä mä niitä kato omalla vapaa-ajalla.

11 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössä pyrittiin saamaan tutkimustietoa kyselylomakkeen sekä ryhmähaastattelun avulla nuorten ajatuksista ympäristöongelmiin sekä globaalin oikeudenmukaisuuden kysymyksiin. Tutkimuskysymyksinä olivat: miten nuoret suhtautuvat ympäristöongelmiin sekä miten he ymmärtävät ympäristöongelmat, missä määrin nuori kokee pystyvänsä vaikuttamaan ympäristöongelmiin, miten nuoret kokevat globaalin oikeudenmukaisuuden ja ihmisten auttamisen sekä mitä nuoret ajattelevat kristinuskon suhteesta luontoon.

Johtopäätöksiä ollaan tarkasteltu siitä näkökulmasta, miten tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää Paranna maailmaa -ryhmässä. Esimerkiksi on annettu suoraan tuloksista kumpuavia aiheita, joista olisi hyvä keskustella yhdessä nuorten kanssa. Tuloksista voidaan päätellä, että nuoret ovat kiinnostuneita ja pitävät tärkeänä globaalia oikeudenmukaisuutta sekä ympäristöongelmia. Tämä on tärkeä tieto, koska se antaa syyn, miksi Paranna maailmaa -kaltaisen ryhmän on tärkeää olla olemassa ja miksi sen toimintaa tulisi kehittää eteenpäin, jotta siitä muodostuisi nuorille tärkeä kanava vaikuttaa yksilö- ja laajemminkin tasolla ympäristöongelmiin sekä globaaliin epäoikeudenmukaisuuteen. Ryhmän toiminta on yhteisöllistä oppimista, mikä on Kirkkohallituksen (2017, 26) mukaan yhdessä tutkimusta ja ymmärtämistä käsiteltäviin asioihin dialogisen keskustelun avulla.

11.1 Ympäristöasiat ovat tärkeitä, mutta ahdistavia

Kyselyn tulosten perusteella rippikouluikäisiä kiinnostavat ympäristöongelmat sekä he kokevat tietävänsä mitä niillä tarkoitetaan, sillä he mainitsivat samanlaisia asioista kuten Hakala ja Välimäkikin (2003, 6, 39–43), esimerkiksi väestönkasvun ja liikakulutuksen. Nuoret pitävät ympäristöasioita tärkeinä, mutta myös hiukan pelottavina ja ahdistavina. Tämä on tärkeä tieto, koska tästä voidaan päätellä, että nuoret kokevat ympäristöongelmat todellisena uhkana tulevaisuudessa. Nuorisobarometrissäkin (2016, 81) todetaan, että 85 % nuorista pitää ihmisen vaikutusta ilmaston lämpenemiseen

tosiasiana, ja yhtä suuri osa on sitä mieltä, että tulevat sukupolvet joutuvat kärsimään, jos ilmaston muutokseen ei puututa.

Asioista on hyvä keskustella ääneen turvallisessa ja luottavaisessa ilmapiirissä. Paranna maailmaa -ryhmä voisi antaa nuorille positiivisen kanavan keskustella ja vaikuttaa asioihin. Painotetaan enemmän sitä puolta, mitä voimme tehdä, jotta asioihin voi vaikuttaa myönteisen kautta. Parannetaan niin sanotusti maailmaa yhdessä pala kerrallaan. Parikka-Nihdin ja Suomelan (2014, 22–23) mukaan ympäristökasvatuksen ja kestävän kehityksen kasvatuksen tavoitteena on ihmisen kasvaminen ympäristötietoiseksi, mikä koostuu yksilön ympäristöön liittyvistä taidoista, tiedoista, positiivisesta asenteesta sekä motivaatiosta toimia ympäristömyönteisesti.

Nuoret kokevat, että he eivät itse pysty paljoa vaikuttamaan ympäristöongelmiin. Heistä tuntuu, ettei pelkästään oma tekeminen auta vaan tarvitaan monen ihmisen panos, jotta asioilla olisi vaikutusta. Ryhmä voisi tarjota nuorille mahdollisuuden yhdessä vaikuttaa ja tehdä. Nuoret pitävät kierrättämistä kohtuu tärkeänä ja muitakin arjen perusjuttuja. Monet haluaisivat toimia vielä enemmän ympäristön hyväksi. Nuorilla on selvästi halukkuutta tehdä asioita ottaen ympäristön hyvinvointi huomioon, mutta heillä ei kuitenkaan ole ehkä keinoja tai tarpeeksi tietoa siitä, miten he voisivat sen tehdä. Paranna maailmaa -ryhmässä voitaisiin yhdessä selvittää juuri sellaisia vaikuttamisen keinoja, jotka ovat nuoren arjen valinnoissa ja teoissa mahdollisia tehdä. Linkitetään luonnosta huolehtiminen osaksi nuoren perusarkea. Parikka-Nihti ja Suomela (2014, 22–23) puoltavat tätä ajatusta, sillä heidän mukaansa ympäristökasvatuksen tulisi kasvattaa ihmisistä ympäristömyönteisiä, mikä tarkoittaa sitä, että ihmiset uskovat omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Ympäristökasvattajan tärkeä rooli on luoda pohjaa eettiselle ajattelulle (Wahlström & Juusola 2017, 13). Luoda ekonististä ajattelutapaa, mikä korostaa nimenomaan yksilön vaikuttamista arjen pienillä valinnoilla (Pruuki 2009).

11.2 Heikompiosaisista huolehtiminen kuuluu kaikille

Nuorten mielestä meidän kaikkien vastuulla on huolehtia heikommassa asemassa olevista ihmisistä, mutta kuitenkin nuoret eivät osanneet mainita sellaisia tekoja, joita itse tekevät heikompiosaisten hyväksi. Tämä voi johtua siitä, etteivät nuoret

välttämättä tiedosta tai osaa nimetä konkreettisia asioita, joita mahdollisesti tekevät muiden hyväksi. Tuloksissa nousi vahvasti esille nuorten ajatus siitä, että sellaisten ihmisten joilla on elämän perusasiat hyvin, heidän vaikeaa nähdä oman arkensa ulkopuolella, minkä seurauksena heidän on vaikeaa ymmärtää sitä, että he voisivat omilla arkipäiväisillä valinnoillaan vaikuttaa köyhyyteen. Tutkijana pohdin, voisiko tämä nuorten oma sanoittama ajatus olla vastaus siihen, etteivät he osanneet sanoittaa konkreettisia asioita mitä tekevät vähävaraisten eteen.

Turvapaikkahakija-kysymys jakoi nuorten mielipiteitä kaikkein eniten. Nuoret nostivat esille turvapaikkahakijoiden sopeutumisen Suomeen. He olivat huolissaan turvapaikkahakijoiden motivaatiosta suomenkielenopiskelua sekä työn tekoa kohtaan. Ahola-Launosen (2018, 288–290) mukaan kuuluminen ”normaalin” ulkopuolelle saa aikaan tilanteita, joissa ihmisen täytyy tehdä enemmän työtä saavuttaakseen saman, mitä muut voivat pitää itsestäänselvyytenä. Tämä voi mielestäni selittää osaksi sitä, miksi turvapaikkahakijoiden motivaatio näyttää negatiivisena nuorille, koska suomalaisten ”normaali” ei ole normi muualta tulleille, mitä on vaikeaa ymmärtää jos ”piilonormeja” ei tunnusteta.

Reilu puolet nuorista oli huolissaan omasta turvallisuudesta, jonka kokivat olevan uhattuna turvapaikkahakijoiden käyttäytymisen vuoksi. Tutkijana pohdin, voisiko tämä johtua väärinymmärryksistä, mitkä syntyvät Ahola-Launosen (2018, 288–290) mukaan siitä, että maahanmuuttajat eivät välttämättä tiedä kulttuurisia tapoja. Puolet nuorista kuitenkin olivat sitä mieltä, että niillä joille ei ole mahdollisuutta elämään kotimaassaan pitäisi antaa se mahdollisuus Suomessa. Tutkimuksessa nuoret nostivat esille stereotyyppit, joita turvapaikkahakijat kohtaavat lähes päivittäin. Kuten yksikin nuori totesi, että ihmisiä pitäisi enemmän valaista asian suhteen. Tutkimuksen perusteella nuorilla näyttäisi olevan hieman ennakkoluuloja muualta tulleita ihmisiä kohtaan, vaikka nuoret toivottavatkin muualta tulleita tervetulleeksi Suomeen.

Paranna maailmaa -ryhmässä voitaisiin puhua erilaisista ihmisryhmistä, sekä heihin mahdollisesti kohdistuvista oletuksista. Oletukset muodostuvat Ahola-Launosen (2018, 288–290) mukaan opituista arvomaailmoista sekä ennakkoluuloista, mitkä muokkaavat sitä, mitä pidetään oikeudenmukaisena. Voitaisiin miettiä, miten voimme ottaa arjen keskellä muut ihmiset huomioon ja miten voimme auttaa apua tarvitsevia

ihmisiä. Jokainen voi auttaa ja lohduttaa toisia, ottaa vastuuta omien kykyjensä ja tilanteensa mukaan (Kirkkohallitus 2017, 41–42).

Ryhmässä voitaisiin pohtia omaa kulutusta, minkälaisia tuotteita itse suosii, sekä yleensä miettiä tuotteiden eettisyyttä että hinta-laatusuhdetta ynnä muuta sellaista. Uusi rippikoulusuunnitelma ”Suuri ihme” (Kirkkohallitus 2017, 42) kehottaa kannustamaan ja ohjaamaan nuoria pohtimaan apua tarvitsevia ihmisiä omassa lähiympäristössään, kotimaassaan sekä toisella puolella maapalloa asuvia, ja löytämään konkreettisia keinoja heidän auttamisekseen. Jeesuksen keskeisin opetus lähimmäisenrakkaudestakin kehottaa ottamaan vastuuta köyhistä, joiden elämään ilmastonmuutoksella on vaikutusta (Kirkkohallitus 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus).

11.3 Luonnosta huolehtimalla huolehditaan myös ihmisistä

Haastattelussa sanottiin mielenkiintoinen seikka siitä, ettei kirkon tulisi panostaa erikseen luonnon auttamiseen, koska se tulee siinä sivussa. Tutkijana pohdin, mitä nuori tällä oikeastaan tarkoitti. Asia voidaan tulkita siten, että nuoret ehkä ajattelevat luontevasti luonnosta huolehtimisen kuuluvan kirkon perustehtäviin, mitä nuoret pitävät ehkä itsestäänselvyytenä. Nuorten mielestä kirkon vastuulla on huolehtia luonnosta, koska luomiskertomuksen mukaan Jumala on luonut maailman, minkä vuoksi ihmisten tulisi kunnioittaa Jumalan työtä. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelmassakin (Kirkkohallitus 2008) todetaan, että Jumala on kaiken elämän Luoja, minkä vuoksi luomakunta on kunnioituksen arvoinen. Kirkon tulisi auttaa luontoa, koska se auttaa samalla pitkällä aikavälillä myös ihmisiä. Tätä näkökulmaa voidaan tulkita siten, että kirkon tehtäviin kuuluu ihmisten auttamisen myötä myös luonnosta huolehtiminen, koska ympäristöllä on suora vaikutus ihmisiin. Parikka-Nihtikin (2014, 18) toteaa, että luontoa voi ymmärtää ekosysteemien ja elämän monimutkaisen kudoksen kautta, jossa kaikilla osilla on vaikutusta toisiinsa ja ovat riippuvaisia toisistaan.

Nuoret pitävät kirkon suhdetta luontoon myönteisenä. Nuorten mielestä kirkon pitäisi olla enemmän esillä yhteiskunnassa ja toimia esimerkkinä ihmisille, miten arjen valinnoilla voidaan kunnioittaa luontoa sekä huolehtia siitä, miten toimia ympäristöystävällisesti. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelmassakin (Kirkkohallitus

2008) sanotaan, että suomalaisessa yhteiskunnassa kirkko on suuri arvovaikuttaja, kenen tulee nostaa köyhimpien ihmistenääni ja ympäristöuhat esille. Ryhmän toiminnassa voitaisiin esimerkiksi suunnitella ja toteuttaa jokin kantaa ottava tempaus, mikä vahvistaisi nuorten osallisuutta. Kirkkohallituksen (2017, 22) mukaan nuorten osallisuus on vaikuttamista ja toimimista, olemista ja joukkoon kuulumista.

Kirkon ympäristöohjelma on varmasti monelle nuorelle tuntematon, Paranna maailma-ryhmässä voitaisiin tehdä se tutummaksi. Koska ryhmä on seurakunnan järjestämää toimintaa, on silloin hyvä mahdollisuus miettiä myös teologisia perusteluita omalle sekä ryhmän toiminnalle. Esimerkiksi voitaisiin syventyä ekoteologiaan, mikä pyrkii Kainulaisen (2007, 14) mukaan tutkimaan Raamattua ja uskonnollisia käsitteitä ekologisesta näkökulmasta. Törrösen ja Riikosen (2010, 105) mukaan hiljentyminen kristillisen sanoman äärelle voi saada nuoren pohtimaan omia arvojaan ja paikkaansa maailmassa, minkä vuoksi sitä voidaan pitää osana ympäristökasvatusta. Tämän vuoksi kirkon ympäristökasvatusta tulee pitää tärkeänä osana.

12 POHDINTA

12.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa on otettu huomioon perustuslain yksityiselämän suojan asettamat vaatimukset. Tutkittavien yksityisyyden suojaamista koskevia säännöksiä sisältyy henkilötietolakiin (523/1999), jonka tarkoituksena on suojata yksityiselämää sekä muiden yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä, ja edistää hyvän tietojenkäsittelytavan kehittämistä ja noudattamista. Tutkimus on perustunut vapaaehtoisuuteen, ennen aineistonkeruuta nuorilta on kysytty heidän halukkuutensa osallistua, joka noudattaa perustuslain itsemääräämisoikeutta. (Nieminen 2010, 36.) Nuorille on myös kerrottu samassa yhteydessä tutkimuksesta riittävästi informaatiota; perustiedot, toteuttajat, kerättävien tietojen käyttötarkoitus sekä aineistonkeruun kertaaluontoisuus. Ennen aineistonkeruuta nuorille kerrottiin mahdolliset yhteistiedot, mikäli he haluavat saada lisätietoa tutkimuksesta. (Kuula 2006, 61–62, 104)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeissa on, että aina ei tarvitse olla alaikäisen huoltajan suostumusta tutkimuksessa. Ilman huoltajan suostumusta voi tehdä alle 15-vuotiaisiin kohdistuvan tutkimuksen silloin, kun se on perusteltavissa iän, ja kehitystason, tutkimuksen aihepiirin ja toteutustavan ja tavoiteltavan tietotarpeen näkökulmasta. Iän puolesta rippikouluikäiset 15-vuotta täyttäneet nuoret ovat kykeneväisiä ilmaisemaan oman tahtonsa osallistumisesta tutkimuseettisestä vapaaehtoisuuden periaatteesta käsin, jonka mukaan lapsi ei voi koskaan olla liian nuori ilmaisemaan haluttomuutensa osallistua tutkimukseen. (Kuula 2006, 149–150.)

Tutkimustekstit on kirjoitettu niin, että niistä ei ole tunnistettavissa tutkittavien henkilöllisyyksiä. Tutkimuksen luotettavuus perustuu tutkittavien luottamukseen siihen, että aineistoa käytetään, säilytetään ja käsitellään, kuten on sovittu. (Kuula 2006, 63–64.) Tässä tutkimuksessa sillä tarkoitetaan sitä, että nuorten henkilöllisyyttä ei voida selvittää, haastattelun äänitallenne tuhotaan heti kun tutkimus on valmis sekä kerättyä aineistoa ei hyödynnetä missään muussa kuin tässä opinnäytetyössä. Kuulan (2006, 119–121) mukaan kirjallinen tai suullinen informointi täytyy tehdä, kun aineiston kerätään suoraan tutkittavilta ja se tallennetaan, esimerkiksi ryhmähaastattelussa sekä kyselylomakkeessa.

Opinnäytetyössä on otettu huomioon seuraavia eettisiä periaatteita. Tutkimuksessa on huomioitu, että osallistujilla voi olla erilaisia näkökulmia tutkittaviin aiheisiin, jolla varmistetaan tutkittavien keskinäinen kunnioitus. Tutkimusta voidaan pitää tasa-arvoisena, koska tutkittavat ovat valikoituneet satunnaisotannalla eli arvonnalla, jolloin kaikilla on ollut yhtä suuri mahdollisuus tulla valituksi. Tämän tutkimuksen yksi tavoite on nuoren positiivinen muutos ympäristöystävällisempään toimintaan, joka on otettu huomioon aineistonkeruun jokaisessa vaiheessa. Opinnäytetyö perustuu yhteistoimintaan, jolla halutaan vastata yhteistyökumppanin toivoisiin, työskennellään yhteisen tavoitteen hyväksi, mikä perustuu rehelliseen ja luotettavaan toimintaan. (Centre for social justice and community action, Durham University 2012.)

Espoon tuomiokirkkoseurakunnan yleisiin käytäntöihin kuuluu, että tutkimuslupa haetaan kirkkoherralta (Pia Härkönen, henkilökohtainen tiedonanto tammikuu 2018). Kaikki aineistonkeruu tapahtui tutkimusluvan myöntämisen jälkeen. Tutkimuslupaa ei olla liitetty opinnäytetyöhön, koska siinä on mainittu rippikoululeirien tarkat ajankohdat sekä paikat, joissa aineistonkeruumenetelmät suoritettiin. Tutkimuslupa-lomakkeen liittäminen opinnäytetyöhön vaarantaisi tutkittavien henkilöllisyyden, jonka vuoksi se jätettiin pois lopullisesta työstä.

12.2 Omia ajatuksia opinnäytetyön tuloksista

Mielestäni onnistuin tutkijana opinnäytetyössä hyvin. Sain tavoiteltavia sekä yleistettäviä tuloksia opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä. Tutkimustulosten johtopäätöksiä tehdessä huomasin, että tutkimukseni oli laaja. Aihetta olisin voinut rajata enemmän, esimerkiksi ympäristöongelmiin tai globaaliin oikeudenmukaisuuteen. Tulokset yllättivät minut tutkijana, en osannut odottaa tutkimuksen suunnitelmaa laadittaessani 15-vuotiaiden ajattelumaailman olevan vielä niin tietoista tutkimuksen teemoista. Rippikouluikäiset tietävät paljon ympäristöongelmista sekä globaalista oikeudenmukaisuudesta. He selvästi ajattelevat syvemmin asioista, mutta kuitenkin ajattelu ei yllä vielä käytännön tasolle. Olen kuitenkin varma, että ajatuksen tasolla mietitty on jo puoliksi tehty. Kun nuoret muuttavat pois kotoaan, heidän toimintatavat eivät ole enää niin riippuvaisia huoltajien toimintamalleista, jolloin nuoret voivat tehdä omat valintansa. Olen iloinen siitä, että nykynuoria kiinnostaa ympäristön tila ja että he tiedostavat

meidän kulutustottumuksiemme vaikutuksen ilmastonmuutokseen. Niemisen ja Honkatukian (2007, 39) mukaan nuoruus on muovaavaa ihmisen kehityksen vaihetta, jolloin arvot ja asenteet ankkuroituvat ideologioiksi, jotka säilyvät loppuelämän muuttumattomina. Tämän vuoksi on mielestäni erittäin tärkeää ottaa nuorten kanssa työkennellessä ympäristökasvatuksellinen asenne huomioon.

Opinnäytetyöprosessin aikana Paranna maailmaa -ryhmän vetäjät ovat yrittäneet saada ryhmän toimintaa aktiiviseksi, mutta heikoin tuloksin (Pia Härkönen, henkilökohtainen tiedonanto 15.11.2018). Pohdin, voisiko Paranna maailmaa -ryhmän tilalle kokeilla ChangeMaker toimintaa, minkä tavoitteissa on paljon samaa kuin Paranna maailmaa -ryhmänkin. Molempien tavoitteina on toimia oikeudenmukaisemman maailman puolesta, pohtia ja vaikuttaa yhdessä muiden kanssa, kehittää omaa osaamistaan talouden, rauhan ja ympäristön teemoista (Changemaker. Toimintamme).

Jos uuden toiminnan aloittaminen on haastavaa ja aktiivisia nuoria on vaikea tavoittaa ei välttämättä vaadita uuden toiminnan aloittamista Törrösen ja Riikosen (2010, 104) mielestä, koska nuorisotyössä on heidän mukaansa kyse toimintakulttuurien ja traditioiden välittämisestä seuraaville sukupolville. Kuitenkin heidän mielestään työntekijältä vaaditaan ehdottomasti vastuullista suhtautumista ympäristökysymyksiin jo olemassa olevassa toiminnassa, ja omaa perehtymistä ja innostusta ympäristöasioihin. Työntekijä voi toimia hyvänä ja luotettavana roolimallina omansa elämänsä kautta ottamalla huomioon ympäristöasiat arjessaan. Esimerkiksi rippikouluissa voitaisiin hyödyntää Vihreät riparit -hanketta, jonka tavoitteena on kristillisen ympäristökasvatuksen ja ekoteologian vahvistaminen isostoiminnassa sekä rippikouluissa, ja muun muassa vahvistaa nuoren luontosuhdetta ja antaa mahdollisuus kyseenalaistaa omat kulutustottumukset (Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Rippikoulu. Vihreät riparit).

Suomen luterilaisen kirkon ympäristötyöhön perehtyessäni tajusin kuinka hienoa ja monipuolista kirkkomme tekemä ympäristötyö on. Väittäisin, että tuo hieno työ on piilossa seurakuntalaisilta. Luterilaisella seurakunnalla on kattava ja helposti ymmärrettävä kirkon ilmasto-ohjelma ”Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus”. Mielestäni kirkon pitäisi enemmän pitää esillä ja puhua tästä ilmasto-ohjelmasta. Saattaa sitä enemmän seurakuntalaisten tietoon. Siinä on hyviä teologisia pohdintoja esimerkiksi miksi kristittyjen tulisi ottaa valinnoissaan huomioon ympäristöystävällinen toiminta. Ilmasto-ohjelmassa on myös mainittu konkreettisia ohjeistuksia. Halusin juuri näiden edellä

mainittujen asioiden takia ottaa kirkon ilmasto-ohjelman opinnäytetyön yhdeksi keskeiseksi käsitteeksi, sekä myös sen takia, koska siinä on yhteen koottuna kaikki se, miksi ympäristöasiat ovat myös kirkon asia.

Jäin pohtimaan kirkon näkyvyyttä, miten kirkko näyttäytyy nuorille. Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että nuoret ajattelevat myönteisesti kirkosta ja arvostavat etenkin kirkon tekemää työtä vähävaraisten eteen. Kirkon toiminta kuulosti olevan piilossa nuorilta, varsinkin silloin jos he eivät itse aktiivisesti hakeudu tai ota selvää toiminnasta. Kirkon nuorisotyöntekijöitä haastan pohtimaan, miten oma nuorille suunnattu toiminta tavoitteet nuoret, onko se sellaista mihin nuorten on helppo tulla, onko sen toiminta näkyvillä sellaisilla sosiaalisen median kanavoilla ja sellaisissa paikoissa, joissa nuoret käyvät ja viettävät aikaa, koska sieltä voi nousta Törrösen ja Riikosen (2010, 104) mukaan esimerkiksi nuorille ajankohtainen ympäristökasvatuksen teema.

12.3 Oma ammatillinen kehittyminen

Opinnäytetyö on ollut opettavainen matka, miten ideasta saadaan työstettyä ihan oikea tutkimus. Opin, mitä erilaisia vaiheita kuuluu itse tutkimuksen työstämiseen ja sen, että tutkimukseen kuuluu aineistonkeruun ohella paljon muutakin. Opin, miten kysely laaditaan ja käyttämään sen toteutuksessa tarvittavaa kyselytyökalua. Valmiin kyselytyökalun hyödyntäminen osoittautui hyödylliseksi ja informatiiviseksi tavaksi saada nopeasti tietoa. Tulevana ammattilaisena osaan hyödyntää kyselylomaketta esimerkiksi palautteen keräämisessä.

Yksin opinnäytetyötä tehdessäni olen oppinut asettamaan itselleni tarvittavia välitavoitteita, jotka antoivat motivaatiota päämäärän saavuttamiseksi. Opin suunnittelemaan pitkän aikavälin työskentelyprosessin, johon sisältyi erilaisia vaiheita. Opin lähteiden monipuolista hyödyntämistä ja lähdekriittisyyttä. Teoriaosuuden kirjallisuuden löytämisessä hyödynsin Diakonia-ammattikorkeakoulun, Helsingin yliopiston Kaisa- ja Nuorisotiedon Allianssi kirjastoja ja nettilähteitä. Opin olemaan kriittinen omalle tuotetulle tekstille. Opin, että on hyvä pitää välipäiviä kirjoittamisesta, jotta omalle tekstille ei ”sokaistu”. Mitä pidemmälle opinnäytetyössä pääsin, sitä helpompi oli tuottaa teoreettista tekstiä.

Omaa ammatillista kehittymistä voidaan tarkastella sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseista (2016) käsin. Sosionomin ydinosaamiseen kuuluu sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistuva yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. Kehittymistä on tapahtunut asiakastyön osaamisessa. Yhteistyökumppanin kanssa olemme olleet koko opinnäytetyöprosessin yhteydessä, ja heidän toiveitaan on kuunneltu ja ne on otettu huomioon. Tutkimuksella pyrittiin tukemaan nuorten yksilöllistä kasvua ja kehitystä ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Työssä on sovellettu ja arvioitu asiakastyön teoreettisia menetelmiä, mitkä tarkoittavat tässä opinnäytetyössä erilaisten tutkimusmenetelmien hyödyntämistä.

Omaa ammatillista kasvua on tapahtunut huomattavasti myös osallistavassa yhteiskuntaosaamisessa. Tutkimus perustuu kokonaisuudessaan nuorten mielipiteiden kuulemiselle, mikä on mahdollistanut nuoren kuulemisen ja antanut nuorelle kokemuksen, että hänen mielipiteitään ja ajatuksiaan arvostetaan. Tutkimuksella pyritään vaikuttamaan Espoon tuomiokirkkoseurakunnan ympäristökasvatustyöhön.

Kaikkein eniten kehitystä on huomattavissa tutkimuksellisessa kehittämis- ja innovaatio-osaamisessa. Opinnäytetyö on kokonaisuudessa ollut suunnittelua, toteuttamista sekä arvioimista. Työssä on sovellettu tutkimusmenetelmiä toimintakäytäntöjen kehittämiseksi. Tutkimuksessa on toimittu eettisten periaatteiden ja ohjeiden mukaisesti.

12.4 Tutkimuksen käyttö ja jatkotutkimus

Tätä tutkimuspainotteista opinnäytetyötä tullaan hyödyntämään teoreettisena viitekehystenä työn johdannossa mainitsemalle ”Paranna maailmaa”-ryhmän kehittämiselle. Tutkimus antaa ajankohtaista tietoa siitä, mitä nuoret ajattelevat ympäristöongelmista sekä globaalista oikeudenmukaisuudesta. Tuloksista voidaan päätellä, että nuoria kiinnostaa tutkimuksen aihe, jota voidaan pitää pätevänä syynä sekä inspiraationa ryhmän toiminnalle. Tutkimus tukee Paranna maailmaa -ryhmän kehittämistä. (Pia Härkönen, henkilökohtainen tiedonanto 24.8. 2018)

Yhteistyökumppanin kanssa käyty keskustelu opinnäytetyön tuloksista herätti ajatuksia siitä, mitä olisi vielä mielenkiintoista tutkia lisää. Yhdeksi jatkotutkimuksen aiheeksi nousi idea siitä, ajattelevatko nuoret ympäristötyön kuuluvan automaattisesti kirkon tehtäviin ja millä tavoin. Olisi myös mielenkiintoista tutkia tutkimustuloksissa esiin noussutta ajatusta siitä, että luonnosta huolehtiminen auttaa myös ihmisiä. Mielenkiintoista olisi selvittää Paranna maailmaa -ryhmässä olevien nuorten ajatuksia siitä, miksi he pitävät ryhmän toimintaa mielenkiintoisena sekä tärkeänä, mitkä ovat heidän motiivit kuulua ryhmään. Kirkon tekemää ympäristökasvatustyötä voitaisiin tutkia, esimerkiksi miten kirkon työntekijät ympäristökasvatukseen suhtautuvat, ja millä tavoin he ovat ottaneet sen huomioon omassa työskentelyssään.

LÄHTEET

- Aaltonen, T., Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (2005). *Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Saatavilla <https://www.ellibslibrary.com>
- Aarnio-Linnavuori, E. (2010). Ympäristökasvatus: teoriaa, käsitteitä ja sisältöjä. Teoksessa I. Sipiläinen & P. Tukeva (toim.), *Ympäristökasvatus seurakunnassa*. (s. 10–30). Helsinki: Kustannus-osakeyhtiö Kotimaa / Kirjapaja
- Ahola-Launonen, J. (2018). Meidän ja muiden oikeudenmukaisuus. Teoksessa M. Häyry, T. Takala & J. Ahola-Launonen (toim.), *Oikeudenmukaisuuden ongelma* (s. 287–295). Helsinki: Gaudeamus.
- Alasuutari, P. & Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0* (4. uud. p.). Saatavilla <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-768-385-2>
- Cantell, H. & Koskinen, S. (2004). Ympäristökasvatuksen tavoitteita ja sisältöjä. Teoksessa H. Cantell (toim.), *Ympäristökasvatuksen käsikirja*. (s. 61–62). PS-kustannus: Jyväskylä
- Centre for social justice and community action, Durham University (marraskuu 2012). *Community-based participatory research. A guide to ethical principles and practice*. Saatavilla https://www.publicengagement.ac.uk/sites/default/files/publication/cbpr_et-hics_guide_web_november_2012.pdf
- Changemaker. Toimintamme. Saatavilla 15.8.2018 <https://www.changemaker.fi/toimintamme/>
- Eskelinen, T. Peda.net. Tohmajärven lukio. Yhteiskunnan tulevaisuus. Globaali oikeudenmukaisuus ja köyhyys. Saatavilla 4.9.2018 <https://peda.net/tohmajarvi/tohmajarvenlukio/oppiaineet/filosofia/filosofia-1/filosofia1/y/5-uusi/go>
- Euroopan komissio. Energia, ilmastonmuutos ja ympäristö. Ilmastotoimet. Saatavilla 24.3.2018 https://ec.europa.eu/clima/change/causes_fi
- Hakala, H. & Välimäki, J. (2003). *Ympäristön tila ja suojele Suomessa*. TammerPaino: Tampere
- Hakala, P. (15.10.2018). Trump muutti mieltään ilmastonmuutoksesta. *Helsingin Sanmat*. Saatavilla 21.11.2018 <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005864948.html>

- Helsinki. Ympäristökasvatus. Keskeisiä käsitteitä. Saatavilla 7.2.2018
<http://blogs.helsinki.fi/ymparistokasvatus/keskeisia-kasitteita/ymparistoherkkyys/>
- Herne, K. (2012). *Mitä oikeudenmukaisuus on? Hyvinvointi oikeudenmukaisuuden perustana*. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007) *Tutki ja kirjoita* (13., osin uud. p.). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Kiilakoski, T. (2007). Kasvu moneen suuntaan-kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.), *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. (s. 57–76). Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Kirkkohallitus (2015). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus. Saatavilla 24.3.2018 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/A09C334372194320C225773E002F1F1C/\\$FILE/KH_il-masto-ohjelma_netti.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/A09C334372194320C225773E002F1F1C/$FILE/KH_il-masto-ohjelma_netti.pdf)
- Kirkkohallitus (2017). Suuri ihme-Rippikoulusuunnitelma 2017. Elämää Jumalan kasvojen edessä. Kuopio: Grano oy.
- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Vihreät riparit. Saatavilla 15.8.2018
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3313F7>
- Koistinen, A. (8.10.2018). Ihmiskunnan ratkaisevat vuodet – Jättiraportti: Ilmaston lämpeneminen voidaan rajata 1,5 asteeseen, jos päätöt nollataan ennätysnopeasti. *Yle uutiset*. Saatavilla <https://yle.fi/uutiset/3-10444012>
- Kyttä, M. Kyselylomake. Saatavilla http://maa.aalto.fi/fi/midcom-serverattachmentguid-1e4c412ed7fda28c41211e4a9f76d5ade012ed92ed9/4_kyselylomake.pdf
- Myllyniemi, S. (toim.) (2017). *Katse tulevaisuudessa. Nuorisobarometri 2016*. Saatavilla https://tietoanuurista.fi/wp-content/uploads/2017/03/Nuorisobarometri_2016_WEB.pdf
- Neuvonen, A. & Jalonen, P. (2008). Ilmastotekoja käytännön tasolla. Teoksessa A. Rohweder (toim.), *Kasvaminen globaaliin vastuuseen. Yhteiskunnan toimijoiden puheenvuoroja* (s. 56–58). Saatavilla

- <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78938/opm40.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Nieminen, J. (2007). Vastavoiman hahmo-nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.), *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. (s. 21–43). Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Nieminen, L. (2010). Lasten ja nuorten tutkimus: oikeudellinen tarkastelu. Teoksessa Langström, H., Pösö, T., Rutanen, N. & Vehkalahti, K. (toim.), *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*. (s. 36). Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Parikka-Nihti, M. & Suomela, L. (2014). *Iloa ja ihmettelyä. Ympäristökasvatus varhaislapsuudessa*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pihkala, P. (2011). Pieni johdatus luterilaiseen ekoteologiaan. Saatavilla 21.8.2018 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4E895E7DA0AF0FC2C2257A8400379B53/\\$FILE/Pieni%20johdatus%20luterilaiseen%20ekoteologiaan.doc](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4E895E7DA0AF0FC2C2257A8400379B53/$FILE/Pieni%20johdatus%20luterilaiseen%20ekoteologiaan.doc)
- Pruuki, H. (2009). *Ekonistin käsikirja*. Saarijärvi: LK-Kirjat / Lasten keskus.
- Raunio, A. (2007). *Järki, usko ja lähimmäisen hyvä. Tutkimus luterilaisen etiikan ja diakonian teologian perusteista*. Helsinki: Suomalainen teologinen kirjallisuusseura
- Rohweder, L. (2008). Johdanto- Erilaisuuden kohtaaminen ja hyväksyminen vastuullisuuteen kasvamisen edellytyksenä. Teoksessa L.Rohweder (toim.), *Kasvaminen globaaliin vastuuseen* (s. 103). Opetusministeriön julkaisuja 2008:40. Saatavilla 24.3.2018 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78938/opm40.pdf?sequence=1>
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka A. (2006). KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto: Tampere. Saatavilla 17.8.2018 http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. (2006). *Litterointi. KvaliMOTV-menetelmäopetuksen tietovaranto*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto: Tampere. Saatavilla 17.8.2018 http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. (2009). *Menetelmäopetuksen Tietovaranto KvaliMOTV. Kvalitatiivisten Menetelmien Verkko-oppikirja*. (2. vedos).

- Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto: Tampere. Saatavilla 17.8.2018
http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvaliMOTV.pdf
- Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2016. Saatavilla
<https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>
- Suomen mielenterveysseura. Materiaalit. Mielen hyvinvointi- opetuskokonaisuus terveystietoon 7.-9.luokka. Arvot puntarissa. Saatavilla https://www.mielenterveysseura.fi/sites/default/files/materials_files/7_luokka_4_arvot_puntarissa.pdf
- Suomen Yhdistyneet kansakunnat-liitto. Ekologinen. Ilmastonmuutos. Saatavilla 16.10.2018 <https://www.ykliitto.fi/yk70v/ekologinen/ilmastonmuutos>
- Suomen Yhdistyneet kansakunnat-liitto. Ihmisoikeudet. Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuksien julistus. Saatavilla 4.9.2018 <https://www.ykliitto.fi/yk70v/yk/ihmisoikeudet>
- Toikko, T & Rantanen, T. (2009). *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta*. (3. uud p.) Tampere: Yliopistopaino Oy.
- Wahlström, R & Juusola, M. (2017). *Vihreä hoiva ja kasvatusta. Luontoherkkysharjoituksia ja ympäristökasvatusta lapsille sekä nuorille*. Helsinki: Artemia.
- Valli, R. (2015). *Johdatus tilastolliseen tutkimukseen* (2. uud. p.). Saatavilla <https://www-ellibslibrary-com.anna diak.fi/reader/9789524516761>
- Wallin, S. (2008). Kohti globaalia vastuullisuutta. Teoksessa A. Rohweder (toim.), *Kasvaminen globaaliin vastuuseen. Yhteiskunnan toimijoiden puheenvuoroja* (s. 170–172). Saatavilla <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78938/opm40.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Veikkola, J. (2007). Kristillisen ekoteologian kehitys. Teoksessa P. Kainulainen (toim.), *Pyhän kosketus luonnossa. Johdatus kristilliseen ekoteologiaan*. (s. 38–39). Helsinki: Kirjapaja.

LIITE 1. Kyselylomake

NUORTEN AJATUKSIA YMPÄRISTÖONGELMISTA SEKÄ GLOBAALISTA OIKEUDENMUKAISUUDESTA

Arvoisa nuori. Tutkimuksen onnistumiselle on erittäin tärkeää sinun rehellinen ja huolellinen vastauksesi. Luethan kysymyksen ensin tarkasti, ja sen jälkeen vastaa siihen ajatuksella, kiitos.

1. Mitkä seuraavista sanoista kuvastavat parhaiten suhtautumistasi ympäristöongelmiin? (Useammankin sanan voi valita)

- tärkeää
- ei kiinnosta
- ahdistavaa
- pelottavaa
- kiinnostavaa
- haluan tietää lisää

2. Koetko ymmärtäväsi, mitä ympäristöongelmilla tarkoitetaan?

- Kyllä
- En tiedä
- En

3. Koetko tietäväsi, mitä ympäristöongelmista seuraa tulevaisuudessa?

- Kyllä
- Ehkä
- En

4. Koetko, että ihmisten aiheuttamilla ympäristöongelmilla on vaikutusta elämäsi?

- Kyllä
- En ole varma
- Ei

5. Missä määrin koet pystyväsi itse vaikuttamaan ympäristöongelmiin, kuten ilmastomuutokseen?

- 1 En ollenkaan
- 2
- 3
- 4
- 5 Erittäin paljon

6. Onko sinulle tärkeää roskien, tavaroiden sekä vaatteiden lajittelu ja kierrätys?

- 1 Ei ollenkaan
- 2
- 3
- 4
- 5 Erittäin paljon

7. Millaisena näet oman mahdollisuutesi sekä halukkuutesi vaikuttavan ympäristöongelmiin arjen pienillä teoilla?

- 1 Ei kiinnosta
- 2
- 3
- 4
- 5 Erittäin hyvänä

8. Meidän jokaisen vastuu on huolehtia heikommassa asemassa olevista ihmisistä.

Ota kantaa väittämään muutamalla sanalla.

9. Ihmisille, jotka eivät pysty asumaan kotimaassaan, heille pitäisi antaa mahdollisuus elämään Suomessa.

Ota kantaa väittämään muutamalla sanalla.

10. Arjen pienillä valinnoilla, kuten esimerkiksi ostamalla reilun kaupan tuotteita voidaan vaikuttaa köyhissä maissa asuvien ihmisten työoloihin.

Ota kantaa väittämään muutamalla sanalla.

11. Mielestäni on hyvä asia, että kirkon diakoniatyö auttaa Suomessa asuvia vähävaraisia ihmisiä.

Ota kantaa väittämään muutamalla sanalla.

12. Millainen vastuu mielestäsi luterilaisella kirkolla on luonnosta?

1 Heikko

2

3

4

5 Suuri

13. Voidaanko luontoa mielestäsi pitää pyhänä, eli luonnossa koetaan olevan jokin yliluonnollista ja Jumalallista?

1 Ei

2

3

4

5 Todellakin voidaan

14. Voidaanko kristinuskon korostamaa yksinkertaista ja kohtuullista elämäntapaa pitää vastavoimana nyky-yhteiskunnan kulutuskulttuurille?

1 Ei voi

2

3

4

5 Todellakin voi

15. Luterilaisen kirkon pitäisi mielestäsi olla enemmän esillä mediassa, toimia esimerkkinä ihmisille, miten omalla käyttäytymisellään voi kunnioittaa ja suojella luontoa?

1 Ei

2

3

4

5 Todellakin

LIITE 2. Haastattelun runko

1. Miten kuvailisitte suhtautumistanne ympäristöongelmiin?
2. Mitä ympäristöongelmilla tarkoitetaan ja mitä niistä seuraa mahdollisesti tulevaisuudessa?
3. Onko ympäristöongelmilla vaikutusta elämääsi? Jos on, millaista vaikutusta?
4. Kuinka ja miten paljon voit itse vaikuttaa ympäristöongelmiin?
5. Millainen on oma halukkuutesi vaikuttaa?
 - a. mitä haluaisit tehdä, muttet ole vielä toiminut niin kuin haluaisit?
6. Meidän jokaisen vastuu on huolehtia heikommassa asemassa olevista ihmisistä, miksi sitten niin moni on yksin, vaikka moni on samaa mieltä asiasta? Mitä itse teette/voisitte tehdä auttaaksenne?
7. Ihmisille, jotka eivät pysty asumaan kotimaassaan, heille pitäisi antaa mahdollisuus elämään Suomessa?
8. Mikä vastuu mielestänne rikkailla valtioilla on köyhistä maista?
9. Arjen pienillä valinnoilla, kuten esimerkiksi ostamalla reilun kaupan tuotteita voidaan vaikuttaa köyhissä maissa asuvien ihmisten työoloihin?
 - a. Miksi on vaikeaa valita sitä hieman kalliimpaa tuotetta, josta köyhä hyötyisi, vaikka 2€ ei tunnu paljoa meidän lompsassa?
10. Mielestäni on hyvä asia, että kirkon diakoniatyö auttaa Suomessa asuvia vähävaraisia ihmisiä?
11. Miten itse autatte/haluaisitte auttaa vähävaraisia? Miksi oma etu menee helposti toisen edelle?
12. Millainen vastuu mielestäsi luterilaisella kirkolla on luonnosta? Miksi?
13. Voidaanko luontoa mielestäsi pitää pyhänä, eli luonnossa koetaan olevan jotain yliluonnollista ja Jumalallista?
14. Voidaanko kristinuskon korostamaa yksinkertaista ja kohtuullista elämäntapaa pitää vastavoimana nyky-yhteiskunnan kulutuskulttuurille? Millä tavoin?
15. Luterilaisen kirkon pitäisi mielestäsi olla enemmän esillä mediassa, toimia esimerkkinä ihmisille, miten omalla käyttäytymisellään voi kunnioittaa ja suojella luontoa?